

ч. 1 (201) 2021

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ
ТА ІНФОРМАЦІЇ

— ” —

А ЯК ВИГЛЯДАЄ ЛЮБОВ? ЦЕ НАЧЕ ВОГНИК МАЛЕНЬКОЇ СВІЧКИ: КОЛИ ХТОСЬ ЗАПАЛЮЄ СВОЮ СВІЧКУ ВІД ТВОЄЇ, ВОГОНЬ НЕ ЗМЕНШУЄТЬСЯ, ПРАВДА?

А СВІТЛА І ТЕПЛА У СВІТІ БІЛЬШАЄ.

КИР БОРИС ГУДЗЯК

Пластуни з Вифлеємським Вогнем Миру в Римо-католицькому костелі Божого милосердя і Божої Матері Неустанної Помочи. Тернопіль, 20 грудня 2020 р. Б. / Фото ст. пл. скоба Назара Зелінки, ОЗО

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

PLASTOVY SHLIAKH

Реєстраційне свідоцтво КВ №2821 від 12 грудня 1996 року. Видається щоквартально
© Видає Головна Пластова Булава. Відповідальний за випуск — пл. сен. Юрій ЛЕСЬКІВ

1 (201) 2021

пл. сен. Юрій ЛЕСЬКІВ
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

РЕДАКЦІЯ:

пл. сен. Любомир ОНИШКЕВИЧ
пл. сен. Лариса ОНИШКЕВИЧ
СПІВРЕДАКТОРИ

ст. пл. Тетяна ЛУЩЕНКО
АДМІНІСТРАТОР В УКРАЇНІ

пл. сен. Ольга СВДЗИНСЬКА
МОВНИЙ РЕДАКТОР

к. і. н. Андрій СОВА
пл. прият. Лідія ЧИР
ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЇ

пл. сен. Мирон БАБ'ЮК
АДМІНІСТРАТОР

ст. пл. вірл. Марічка ПАВЛИШАК-ЗАДОРОЖНА
МИСТЕЦЬКЕ ОФОРМЛЕННЯ

АДРЕСИ АДМІНІСТРАЦІЇ

В УКРАЇНІ:
Пластовий шлях, Тетяна Луценко
а/с 104, м. Київ, 04111, Україна
luchtchenko@gmail.com
В ДІЯСПОРІ:
Plastovy shliakh, Myron Babiuk
737 Ulana Lane, Webster, NY 14580-9164, USA
585-872-4263, printmyron@gmail.com

АДРЕСИ ДЛЯ ЛИСТІВ

В УКРАЇНІ:
Пластовий шлях, Юрій Леськів
вул. Зелена, 4, м. Самбір
Львівської обл., 81400, Україна
тел. 067-921-7012
plast.shliakh@gmail.com
В ДІЯСПОРІ:
Plastovy shliakh, L. Onyshkevych
5842 Wyndham Circle N., #105 Columbia, MD 2144
tel. 410-740-1323
onyshlub@gmail.com

Статті, підписані прізвищем, псевдонімом, ініціалами автора, відбивають погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу і не конче є офіційною позицією організації Пласт. Редакція застерігає за собою право виправляти мову, стиль, а часом скорочувати надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи, які, на думку редакції, могли б бути для когось образливими. Використання матеріалів, в тому числі й ілюстрацій, є дозволене за умови посилання на журнал «Пластовий шлях».

Просимо читачів вчасно повідомляти про зміни адреси у відповідні адміністрації. Журнали, які повернулися не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за додаткову платню.

© ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ №1 (201) 2021

З усіма питаннями щодо поширення журналу звертатися в редакцію.

Електронна пошта: plast.shliakh@gmail.com

На першій сторінці обкладинки:

Перша українська жіноча експедиція під час сходження на вулкан Котопакс, Еквадор (5897 м). За 200 м до вершини зв'язка у складі ст. пл. Юліана Стрипи, ст. пл. вірл. Марічки Павлишак-Задорожної, Бунт, Юлі Зі. 26 грудня 2020 р. / Фото Галини Стрипи

ЗМІСТ

ВІД РЕДАКЦІЇ

5 Юрій Леськів
Збережімо минуле для нащадків

ОФІЦІЙНЕ

6 Головна Пластова Булава
Об'ява Головної Пластової Булави про відзначення 100-ліття Пласту на Закарпатті

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

7 Марія Павлишак-Задорожна, Юліана Стрипа
До вершин Еквадору

12 Рома Гадзевич
У США вперше в історії відбулася віртуальна крайова свічка

14 Тарас Степанюк
В пам'ять про батька...

16 Володимир Базарко
Мої спогади про відновлення Пласту й Україну в 1990-х роках

20 Андрій Михальчишин
Любимо сонце, рух, життя

ПЛАСТОВІ ЮВІЛЕЇ

22 Олексій Мельник, Семен Сидорак
Протягом 75 років життя Бурлацькеє запалило не одну іскру в очах пластунів

26 Ольга Кальбус
Плисти, а не жити — ось, що важливо

30 Андрій Ребрик
«Нороду вольного сини».
До 100-літнього ювілею Пласту на Закарпатті

НАШІ ІНТЕРВ'Ю

34 Юрій Леськів
Роман Дзедзик:
«Це найкраща історія — дбати про своє здоров'я»

ПЛАСТ І СУСПІЛЬСТВО

40 Ірина Чайковська Павлів
Плекаймо і зберігаймо наші традиції та звичаї

42 Юрій Леськів
Про добре діло і гуманітарну допомогу

ПЛАСТОВІ ПОСТАТІ

44 Вікторія Марко
Отець Володимир Івашко

ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ

48 Олесь Юрченко
Про пластові теренові ігри у новому виданні Миколи Бігуса

ПЛАСТОВА ІСТОРІЯ

49 Андрій Сова
Печатка пластового куреня імени гетьмана Івана Мазепи

50 Андрій Сова
У Львові відбувся семінар з нагоди 130-ліття від дня народження Петра Франка

ПЛАСТОВА КОЛЕКЦІЯ

52 Анатолій Петльований
Вшанували Митрополита Андрея Шептицького

НА ВІЧНУ ВАТРУ

54 Іван Лучечко

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

56 Ольга Свідзинська
Зміст «Пластового шляху» за 2020 рік (числа 197—200)

пл. сен. Юрій Леськів, СМ
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

ЗБЕРЕЖІМО МИНУЛЕ ДЛЯ НАЩАДКІВ

До роздумів на тему належного збереження в Україні пластової історії наштовхнули мене відвідини Українського музею-архіву у Клівленді та Пластового архіву у Пармі (США), розмови з третім Начальним Пластуном д-ром Любомиром Романковим, спілкування в редакційному колі, а також усвідомлення того, скільки цінного зберігається в приватних збірках, колекціях, бібліотеках.

На даний час найбільші збірки пластових історичних матеріалів у США є не лише у згаданих місцевостях, а й у Філадельфії (архів КПС). В Канаді цінні матеріали є в станиці Торонто, а також у державній бібліотеці та архіві в Оттаві. Щодо Музею-архіву Австралії, то тамтешня КПС розраховує на передання матеріалів в Україну. Без сумніву, цінні крайові історичні збірки є в Європі й Аргентині. Все це дуже добре, але по майже 110 роках бурхливої пластової діяльності нам таки варто мати центральний пластовий музей та архів в Україні. Де саме? Звісно, у Львові — місці зародження нашої організації.

Не один з обізнаних у темі пластунів чи істориків розповість: з часу відродження Пласту на рідних теренах було вже чотири хвили гуртування зацікавлених у творенні музею. Однак більшість пластунів обіцяє лише допомогти, але збірками й далі опікуються одиниці ентузіастів. Так є зараз, коли збереження фондів, накопичених Музеєм-архівом Пластового руху у Львові, займається одна особа в міру своїх можливостей.

Чому редакція «Пластового шляху» вирішила порушити це важливе питання? Робота над «Альманахом 100-ліття Пласту» (до якої була дотичною частина з нас), безперервна редакційна творча, наукова праця над матеріалами з нашого минулого вимагують перед нами наступний логічний крок. Він має назву «Збережімо минуле для нащадків».

Погодьтеся: окрім крайових пластових збірок, архівів, музеїв у світі мало би бути єдине місце, в якому можна почерпнути із самих глибин цінне про нашу виховну діяльність, про працю для громади поза межами Пласту, про жертвність у часи воєнних лихоліть.

Центральний музей-архів пластового руху мав би зберігати матеріальну та оцифровану пластову цінність, володіти каталогом та всіма необхідними відомостями про пластові збірки у світі, зберігати цифрові копії найбільш вартісного матеріалу. Це перша частина завдання, архівна. Друга — музейна. Юнацтво і новацтво теж мало б отримати змогу відчувати подих історії від оглядин сучасно оформлених експозицій. І якщо перша частина завдання розрахована на пластових і непластових істориків, публіцистів і загалом широке коло зацікавлених темою, то друга — це яскраве доповнення у повноцінному виховному процесі.

Розуміємо, що великий аспект діяльності — це об'єднання однодумців в один добре функціонуючий механізм, тісна співдія з Головним Проводом і КПС України, зі свідомою українською громадськістю на рідних теренах і в діаспорі, з нашою пресою. Але якщо ідею таки вдасться втілити у життя, виконаємо один з великих обов'язків перед майбутніми поколіннями.

Коли пишу «ми», маю на увазі нашу редакційну групу. Це літературна редакторка й очільниця Музею-архіву Пластового руху у теперішньому збірковому вигляді Ольга Свідзинська, а також член редакції історик Андрій Сова. До речі, вітаємо пана Андрія! 22 грудня 2020 року відбувся захист його докторської дисертації на тему «Суспільно-культурна, військово-політична та освітньо-виховна діяльність Івана Боберського (1873—1947)». Бажаємо доктору історичних наук Андрію Сові нових наукових звершень і успіхів у педагогічній діяльності!

Щодо теми музею-архіву, то сьогодні можемо констатувати: втілення в життя цієї ідеї можливе спільними зусиллями України та інших пластових країв. Цінні з огляду пластової історії приватні збірки можуть безслідно зникнути, бо не завжди і не в усіх родинах нащадки активних пластунів тепер зацікавлені Пластом, а якщо й так, то не завжди знають, як правильно вчинити з пластовим надбанням.

Порозмірковуймо над цим і гайда до праці!

Фрагмент кімнати Сірого Лева у Пластовому архіві в Пармі (США). Фото Юрія Леськова

конференція українських пластових організацій

Австралія – Аргентина – Великобританія – ЗСА – Канада – Німеччина – Польща – Україна

ОБ'ЯВА ГОЛОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ БУЛАВИ

ПРО ВІДЗНАЧЕННЯ 100-ЛІТТЯ ПЛАСТУ НА ЗАКАРПАТТІ

Прийнята на сходах Пленуму ГПБ 12 грудня 2020 р.

СКОБ!

Повноцінна історія української скавтської організації Пласт на Закарпатті починається, коли вихованець д-ра Олександра Тисовського (одного із засновників Пласту, викладача Львівської академічної гімназії) Володимир Комаринський на запрошення професора Андрія Дідика провів першу гутірку для учнів Берегівської гімназії. Сталося це в неділю, 11 грудня 1921 року. Другові Володимирові було тоді лише 15 років.

Протягом наступних кількох років Пласт на Закарпатті розвинувся настільки потужно, що гуртки були засновані у всіх більших містах: Ужгород, Мукачеве, Перечин, Хуст, Тячів, Рахів, Великий Березний, і охопив близько 1 тисячі членів. А вже від 1929 року почала діяти структура Село-Пласту, покликана залучити до українського скавтингу не лише гімназійну, а й сільську молодь.

Пластуни брали активну участь у громадському та політичному житті Карпатської України. Вони були активними учасниками з'їздів народовецької (патріотичної) молоді в Ужгороді та Мукачеві, брали участь у з'їздах «Просвіти», організували просвітницькі кампанії у селах. Брали активну участь у підготовці виборів до Сойму Карпатської України, працювали на різних ланках в уряді, а пластун Вікентій Шандор став представником Уряду Карпатської України в Празі. Пластовий курінь «Нова сцена» під проводом братів Євгена та Юрія Шерегіїв перетворився у професійний театр. Пластова молодь першою стала до лав «Карпатської Січі».

Сьогодні Пласт на Закарпатті активно працює, розвивається та поширює Пластову ідею по цілому краю — від Ужгорода до Рахова.

Поглиблюючи знання про розвиток Пласту на Закарпатті, ми відкриваємо Закарпатський Пласт для пластунів цілого світу. Популяризація Пласту на Закарпатті та його історії приверне увагу пластового і позапластового загалу до історії та діяльності організації, її чільних діячів тощо.

В імені Головної Пластової Булави оголошуємо 2021 рік роком 100-ліття Пласту на Закарпатті. Звертаємось до країв та всіх пластових осередків, а також до пластових виховників з рекомендацією:

- присвячувати свої заходи до 100-ліття Пласту на Закарпатті,
- поширювати відомості про пластунів та про визначні події Пласту на Закарпатті,
- вивчати історію Карпатської України та її діячів-пластунів,
- організовувати спільні онлайн та офлайн заходи, у тому числі й за участю теперішніх закарпатських пластунів,
- досліджувати історію Закарпатського Пласту, збирати фото, статті та інші архівні матеріали, готувати публікації для різних видань та в інтернеті,
- заохочувати новацтво та юнацтво здавати відповідні вмілості до 100-ліття Закарпатського Пласту.

Сильно! Красно! Обережно! Бистро!

Головна Пластова Булава

ДО ВЕРШИН ЕКВАДОРУ

ст. пл. вірл. МАРІЯ
ПАВЛИШАК-ЗАДОРЖНА, БУНТ

ст. пл. ЮЛІАНА СТРИПА, БУНТ

фото ст. пл. вірл. ГАЛИНИ СТРИПИ, БУНТ

«Перша українська жіноча експедиція» — це команда з 8 жінок, які у 2020 році зібралися здійснити сходження на вершину понад 6000 метрів. Попри пандемію, зміну планів через закриті кордони й мінливу погоду на вершинах, вони таки стали першою самостійною експедицією українок на найвищі вулкани Еквадору.

Менторками експедиції були Оксана Літинська — пластунка, третя українка, яка здійснила сходження на Еверест, та Юля Зі, яка має досвід альпіністських сходжень у Гімалаях. Юля не є пластункою, але дуже близька нам за цінностями, тож підсилила проєкт своїми компетенціями. Значна частина команди — це пластунки з куреня «Бунтарки»: Юліана Стрипа, Галина Стрипа, Анна Олексин, Роксоляна Сидорська, Марія Павлишак-Задорожна та Тетяна Пацай.

Варто згадати також людей, які допомагали і сприяли нам в Еквадорі. Нашими інструкторами, що проводили для нас альпшкolu, були Пабло і Давід. З організаційними питаннями допомагав Оссі. Зустрічав нас Пато, який згодом провів нам екскурсію по місту Кіто.

У плані експедиції було п'ять вулканів, серед яких три найвищі в Еквадорі: Каямбе (5790 м) — розташований на екваторі, Котопаксі (5897 м) — найвищий діючий вулкан країни, Чимборасо (6268 м) — найвища точка на поверхні планети відносно центру Землі.

▲ Перша українська жіноча експедиція під час льодових занять, плато вулкану Каямбе на висоті 5000 м

ІДЕЯ ЕКСПЕДИЦІЇ

ОКСАНА ЛІТИНСЬКА: Я помітила, що жінок, які беруть участь в експедиціях, стає дедалі більше, але досі мало тих, які є в них провідницями. Зазвичай якісь відважні хлопці придумують ідею та пропонують долучитися. Інші хлопці на такі пропозиції швидко відповідають: «А давайте!», а дівчата обмірковують: «Чи зможу я це зробити? Який буде мій внесок у команду?». Я хотіла знайти щось середнє між цими рисами, бо одна з них може призводити до небезпечних ситуацій, а інша — до того, що нічого взагалі не відбувається. Тому виникла ідея через ходіння в гори формувати провідниць, які будуть мати більше безстрашності.

Я запропонувала ідею експедиції «Бунтаркам», оскільки сама пластунка. Мені було просто з ними працювати: вони вже мали певний рівень підготовки, оскільки ходили в гори, й уже є чи починають бути провідницями. Дівчата мене послушали й подумали: «Може, варто спробувати?».

АННА ОЛЕКСИН: Звісно, ми з великим натхненням спостерігали за успіхом Оксани, коли їй вдалося зійти на Еверест. Ми дуже пишалися тим, що це третя українка, яка це здійснила, і що вона пластунка. Альпінізм, скелелазіння, екстремальні види спорту — це спеціалізація «Бунтарок».

ЮЛЯ СТРИПА:

До речі, моє перше тренування до експедиції було рівно в перший день карантину, 16 березня!

Початково Оксана запропонувала піднятися на гору Аконкагуа в Аргентині — найвищу вершину Південної Америки. У нас не виникало питань: Аконкагуа — так Аконкагуа.

АННА: На початку карантину багатьом було морально важко залишатися на самоізоляції, але в нас було навпаки. Ми розуміли, що наша ціль — поїхати у грудні на Аконкагуа. Ми почали тренуватися та працювати над експедицією як проектом.

ЮЛЯ: Але коли наближався час експедиції, ми вже розуміли, що Аргентина закрита через пандемію, треба щось вирішувати. У нас з'явився варіант поїхати в Чилі на вулкан Охос-дель-Саладо. Втім, Чилі теж не відкривали, тому ми розглядали Мексику або Еквадор. На випадок, якщо кордони взагалі закриють, у нас був варіант поїхати на три тижні в Карпати. Ми обрали Еквадор і дуже задоволені, бо із плануванням експедиції туди нам допоміг друг Оксани, який ходив із нею на пік Вінсон в Антарктиді. Для нас це був просто подарунок долі.

▲ Тетяна Пацай, Оксана Літинська, Юліана Стрипа під час льодових занять, плато вулкану Каямбе на висоті 5000 м

АННА: Так, ми кілька разів змінювали плани. Квитки на Еквадор узяли в кінці листопада. Проте розуміли: якщо нам вдасться стати першою українською жіночою експедицією, ще й у таких складних умовах, це буде ще цінніше.

Навіть зараз усе це звучить на межі реального. Ми не знали, вийде чи не вийде. Але пообіцяли собі, що зробимо все в межах наших сил, щоб вдалося. Місія проєкту була сильнішою за конкретні вершини. Вона полягає в тому, щоб надихнути більше людей їти супроти своїх страхів, розсувати межі, виходити із зони комфорту.

ОКСАНА:

Ми очікували, що в цієї експедиції будуть певні виклики, але 2020-ий докинув нам додаткові. Ми жартували, що нам треба перейти через Еверест, щоб вийти на Аконкагуа.

МЕНТОРСТВО ТА ПРИНЦИП ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПРОВІДНИЦТВА

ОКСАНА: На роботі в мене теж є команда, за зростання якої я відповідаю. Але тут зовсім інша ситуація, бо ми фактично відповідали за життя людей у команді. Зараз ми сидимо у своїх теплих домівках чи офісах, нам важко уявити, як треба було пробивати сніг на Чимборасо на висоті 5500 метрів і думати: «Сподіваюся, зараз ніхто не перечепиться й не полетить униз». Менторство дало мені дуже великий поштовх у плані зростання. Після повернення з Еквадору це навіть помітили деякі друзі. Звісно, я не позиціоную себе набагато розумнішою чи досвідченішою. У чому я мала більше досвіду, а в чому — ні. Ми всі вчимося одне від одного: чи то лазити по скелях і ходити по горах, вкритих льодовиками, чи просто бути відкритими до своїх емоцій і хвалити одна одну за досягнення.

АННА: У нас діяв принцип індивідуального провідництва. Командне лідерство всі знають: є провідник, і ця людина веде всіх уперед. Індивідуальне провідництво — це коли кожен у команді бере на себе певну зону відповідальності.

▲ Менторки Першої української жіночої експедиції Оксана Літинська та Юлія Зі у базовому таборі вулкану Чимборасо на висоті 5300 м

МАРІЯ ПАВЛИШАК-ЗАДОРОЖНА:

За дев'ять місяців ми зробили те, про що раніше й не мріяли: у червні пробігли марафон, щоб перевірити мотивацію і витривалість, у серпні зробили тренувальний підйом на п'ятитисячний Арарат (згаслий вулкан у Туреччині), щоб відчутти, як реагує організм на висоту. Для нас кожне сходження було особистим висотним рекордом.

ЮЛЯ: Після марафону ми почали ходити з важкими наплічниками, вагою від 10 до 20 кілограмів. Частіше підіймалися сходами під'їздів, бо, наприклад, у Львові немає гір, хіба що Високій замок... Одне тренування могло тривати від 40 хвилин до 4 годин. Тобто, окрім того, що в кожній з нас була робота й завдання з підготовки експедиції, треба було 5 днів на тиждень виділяти час на довгі й виснажливі тренування.

▲ Перша жіноча експедиція (Анна Олексин, Марія Павлишак-Задорожна, Роксоляна Сидорська, Юліана Стрипа, Галина Стрипа та Тетяна Пацай, Оксана Літинська, Юля Зі) під час відвідин музею Екватора, Кіто (Еквадор)

АННА: Зараз ми взяли час на те, щоб до кінця прожити все, що з нами відбулося, завершуємо справи, пов'язані з експедицією. Хочемо закінчити цей етап і тільки після того зможемо конструктивно підійти до планів. Але, звичайно, якісь думки вже крутяться, енергія на це починає з'являтися. Нам багато пишуть про те, що хочуть долучитися до нас. Це підтовхує на роздуми про розвиток проєкту.

МАРІЯ ПАВЛИШАК-ЗАДОРЖНА: Я точно стала сміливішою у мріях і цілях. Для мене раніше був недостижним півмарафон. А коли поставили собі більшу ціль — цілий марафон, то я навіть того півмарафону й не зауважила. Ми колись лише мріяли про Монблан, а піднялися на значно більшу висоту. Я переконалася, що мріяти треба масштабно і мати поруч круту команду, яка з тобою підпишеться на божевільні ідеї і не дасть зупинитися.

ХРОНІКИ ЕКВАДОРУ

ДЕНЬ 0

КИЇВ, ВІДКЛАДЕНИЙ РЕЙС

Подорож до Еквадору почалась з того, що 10 грудня наш перший літак до Стамбула скасували через страшну ожеледицю. В той вечір скасували всі рейси. Найскладніше було Тані, яка відповідальна за логістику і дорогу до Еквадору. Їй довелося довго вирішувати складне питання перенесення усіх рейсів до міста Кіто в Еквадорі: ми мали вилетіти з Києва

до Стамбула, там пересісти на літак до Панама-сіті, а з Панами — в Кіто. Зрештою змінили нам квитки, і замість четверга виліт з Києва перенісся аж на суботній ранок. Тим часом наші менторки успішно дісталися Еквадору: Оксана прилетіла з Лондона через Мадрид, Юля — з Сан-Франциско.

ДЕНЬ 1

ЛЬОДОВІ ЗАНЯТТЯ В БОРИСПОЛІ

Затримка рейсів дала нам змогу познайомитися з Борисполем і завершити всі справи: укомплектувати аптечку, обміняти гроші, передивитись гірські відеонавчання, поки Оксана і Юля уже закуповували харчі в Кіто і знайомилися з місцевістю.

ДЕНЬ 2

12 СТАМБУЛЬСЬКИХ ГОДИН І НАЙДОВША В ЖИТТІ НІЧ

Швидкий переліт до Стамбула — і ось ми вже нарешті розуміємо, що подорож почалась. І тут дається взнаки пандемія: за звичайних умов нас поселили б у готелі, а в умовах коронавірусу ми 12 годин шукали, де вмотити свої тільця — то на лавці в кав'ярні «Старбаксі», то на ковзоліні біля виходів. І всі 12 годин молились, щоб рейс не відклала. І ось нарешті посадка — на нас чекала найдовша ніч подорожі, такий собі «Інтерстеллар», де час сповільнений.

ДЕНЬ 3

КОЛУМБІЯ — ПАНАМА — КІТО

Під час приземлення в Колумбії на дозаправку нам пощастило побачити, що відбувається в салоні літака між пересадками. Усе ретельно дезінфікується, прибирається і перевіряється. Далі летимо в Панаму, де на нас знову чекає 6-годинна пересадка. Аеропорти вже сприймаються як другий дім, приходять усвідомлення того, що ми на протилежній стороні планети. В Кіто нам починають відкриватись нереально красиві краєвиди гір і міст, які розкинулись на них. Неймовірні почуття — ми нарешті тут! Бачимо табличку «UA WOMEN EXPED», яку тримає Пато, наш майбутній екскурсовод, і далі їдемо в один з найчудовіших готелів у місті на висоті 3200 м.

ДЕНЬ 4

МІСТО КІТО

Ми прокинулись від криків павичів і почали швидко згадувати, де ж це ми є. Глянули на зелень за вікном і пішли їсти сніданок і пити смузі з маракуї.

Далі на нас чекав похід до El Crater — одного з двох кратерів вулкану у світі, обжитих людьми. Потім ми вирушили до центру землі — точки, через яку проходить екватор. Тут яйце не піддається гравітації, вода зливається без воронки, сонце сходить рівно о 6 і заходить рівно о 18. Познайомилися з культурою корінного народу кечуа. Деколи їхні звичаї лякають: носити як підвіску голову ворога — то вам не в трембіту трембітати.

Далі було Старе місто, церкви (іспанці свого часу постарались, Кіто — перше у світі місто, занесене до реєстру спадщини ЮНЕСКО) і Вірджін (статуя Діви Марії, яка здіймається над Кіто на горбку, мило названому Маленький Хлібець). Дякуємо за екскурсію історичку Патріцію — він показав, як сильно еквадорці люблять свою країну.

Завершився день чудовою вечерею з нашими інструкторами Осці і Пабло, а також Тейлором зі США, який щойно спустився з Котопаксі.

Наші спостереження та підсумки:

1. Еквадорці шалено люблять свою країну.
2. Еквадор багатий нафтою, креветками, тунцем, легкою деревиною і півтораметровими трояндами.
3. Індіанська символіка дуже схожа на гуцульську, тому вишиванка на Осці, Пабло і Давідові виглядатиме дуже органічно.
4. В гори ходять тільки добрі люди, вони кожного разу стають там добрішими.

Продовження у наступному числі журналу

Прогулюючись столицею Еквадору, м. Кіто >

Під час відвідин музею Екватора, на фото Роксоляна Сидорська та Юліана Стрипа >

Готель на висоті 3200 м, м. Кіто, Еквадор >

У США ВПЕРШЕ В ІСТОРІЇ ВІДБУЛАСЯ ВІРТУАЛЬНА КРАЙОВА СВІЧЕЧКА

пл. сен. РОМА ГАДЗЕВИЧ, Гр.

— ” —

**ВІД 1950 РОКУ ПЛАСТУНИ В
ДІЯСПОРІ ЩОРІЧНО ЗБИРАЮТЬСЯ
НА ПЛАСТОВУ СВІЧЕЧКУ.
ЦЕЙ ЧУДОВИЙ ЗВИЧАЙ ЗБАИЖУЄ
ПЛАСТУНІВ, ДЕ В ВОНИ НЕ БУЛИ,
ТА ДУХОВНО ЄДНАЄ ІХ З УСІМА
УКРАЇНЦЯМИ В УКРАЇНІ ТА ПО
ЦІЛОМУ СВІТІ.**

Але наприкінці 2020 року в Америці виникло питання: як проводити Свічечку по станицях в умовах пандемії коронавірусу та всіх карантинних обмежень? Курінь «Ті, що греблі рвуть» знайшов розв'язку: організувати Свічечку в онлайн-форматі для цілої країни, уживаючи платформу «Zoom» Крайової Пластової Старшини США.

28 грудня 2020 року КПС США запросила пластунів усіх уладів на віртуальну Пластову Свічечку, яка була запланована на 10 січня 2021 року о 5 годині вечора. Слід було зареєструватися, щоби отримати посилання та дальші інформації.

Членки куреня «Ті, що греблі рвуть» взялися до роботи: підготували програму, заангажували ведучих та чільних учасників Свічечки. Провідну роль грала пл. сен. Леся Лебедь, Гр. Онлайн сходи організаторів скликала пл. сен. Ляриса Вовк, Гр.

Пл. сен. Андрея Жаровська, СП, з Канцелярії КПС США зареєструвала 335 охочих учасників Свічечки, між ними сім самітників. Свою участь зголосили 19 пластових станиць та груп, три курені, одна Окружна таборова комісія, одна старша пластунка з Франції.

10 січня першою в історії віртуальною крайовою Пластовою Свічечкою провадила подруга Леся, а пл. сен. Стефа Татар була «зумчужною» (відповідальна за технічні справи). Відкриваючи святоче зібрання, подруга Леся сказала: «2020 рік приніс багато труднощів, але й відкрив багато можливостей. Хто б подумав рік тому, що ми зможемо зібрати пластунів з цілої країни на спільну Свічечку!» Відтак ведуча вітала пластунів кожної станиці чи групи, які були присутні, а їх було значно більше, як число зареєстрованих, адже при одному комп'ютері були цілі родини.

Голова Крайової Пластової Старшини США пл. сен. Андрій Козак, ЧМ, коротким словом відкрив програму: «Майже 70 років тому прийнявся гарний

звичай, щоби зійтися і запалити Пластову Свічечку. У цю мить всі пластуни єднаються думками і бажаннями зі своїми друзями, які розкинуті по світі.

І в цей момент, як писала ініціаторка цієї різдвяної кампанії, визначна пластунка та виховниця Цьопа Палів, "у серцях Ваших запанує мир і надія".

Прозвучала перша колядка, «Бог ся рождає», у виконанні пластунів зі станиці Йонкерс, Нью-Йорк, а тоді представлено інформації про Вифлеємський Вогонь Миру. Подруга Леся пригадала, що від 1997 року Пласт в Україні щорічно приймає скавтську естафету Вифлеємського Вогню. У 2008 році австрійські скавти вперше переправили цей Вогонь до Нью-Йорка, і відтоді пластуни Америки беруть участь у цій міжнародній скавтській традиції і передають Вифлеємський Вогонь Миру (ВВМ) як символ любові, добра та надії.

Кожного року (від 2009-го) членки куреня «Ті, що греблі рвуть» збираються по станицях і передають громаді Вифлеємський Вогонь Миру, але минулий рік був зовсім несподіваний. Пл. сен. Лада Бідяк, Гр., розповіла про традиції ВВМ і важливість цього річного передання Вогню: «Що це полум'я представляє? ... Вогонь представляє теплоту і повну жертвовність. Світло зображає душевний спокій та любов до людей і до світу. А проміння віддзеркалює нашу солідарність зі всіма тими, хто далеко від нас. А у час карантину всі є далеко один від одного! Цього року, більше ніж будь-коли, Вифлеємський Вогонь Миру має величезне значення. Ми не можемо особисто запалити свічку і передати полум'я комусь іншому. Але можемо і повинні зосередитися над тою любов'ю і тим добром, що цей Вогонь представляє».

Віртуальним переданням ВВМ і запаленням спільної Пластової Свічечки провадила пл. сен. Л. Вовк, яка пояснила: «Пластуни традиційно світять три свічки. Перша свічка запалюється за всіх українців по цілому світі. Друга свічка запалюється за всіх тих, хто відійшов від нас, та за українських Героїв, які боролися і віддали своє життя за кращу долю України. Третя свічка запалюється за всіх пластунів, за нашу велику пластову родину».

«Пісню Вифлеємського Вогню Миру» (авторка — Соломія Кейван) заспівали доня і мама пл. вірл. Анна Салевич і пл. сен. Ксеня Салевич, Гр. В цей час на екрані показано фотографії з минулих років, як пластуни разом зі скавтами передавали ВВМ від міжнародного леговища в Нью-Йорку (на сході США) аж до Сіетла (на американському заході).

Наступною точкою був веселий вертеп, базований на вертепі 1957 року, написаному славним Едвардом Козаком, який появился у журналі для дітей «Веселка». Виступили: Пластун — пл. сен. Микола Конрад, Бурл., станичний з Бостона (Масачусетс); Коза — пл. сен. Андрій Демидович, ЧМ, станичний з Вашингтона (Дистрикт Колумбії); Чортик — друг Андрій, голова КПС; Баба Яга — пл. сен. Христина Кордуба Захар, станична з Дітройта (Мишиген); Ангел — пл. сен. Нуся Погорило, ЧП, станична з Філадельфії (Пенсильвенія); Пластунка — пл. сен. Маруся Глух Бригс, станична з Гартфорда (Конектикат).

Під час програми між поодинокими точками колядували пластуни з Сіетла, штат Вашингтон («Во Вифлеємі»), Чікаго, Ілиной («Добрий вечір тобі») і Ньюарка, Нью-Джерзі («Нова радість стала»), віншувала станиця Йонкерс.

Ст. пл. Юстина Гриців, Гр.

Завершенням Свічечки був традиційний «Бог Предвічний» у надзвичайному виконанні солістки ст. пл. Юстини Гриців, Гр., яка записала коляду, співаючи усі голоси. На екрані множились зображення подруги Юстини відповідно до кількості голосів.

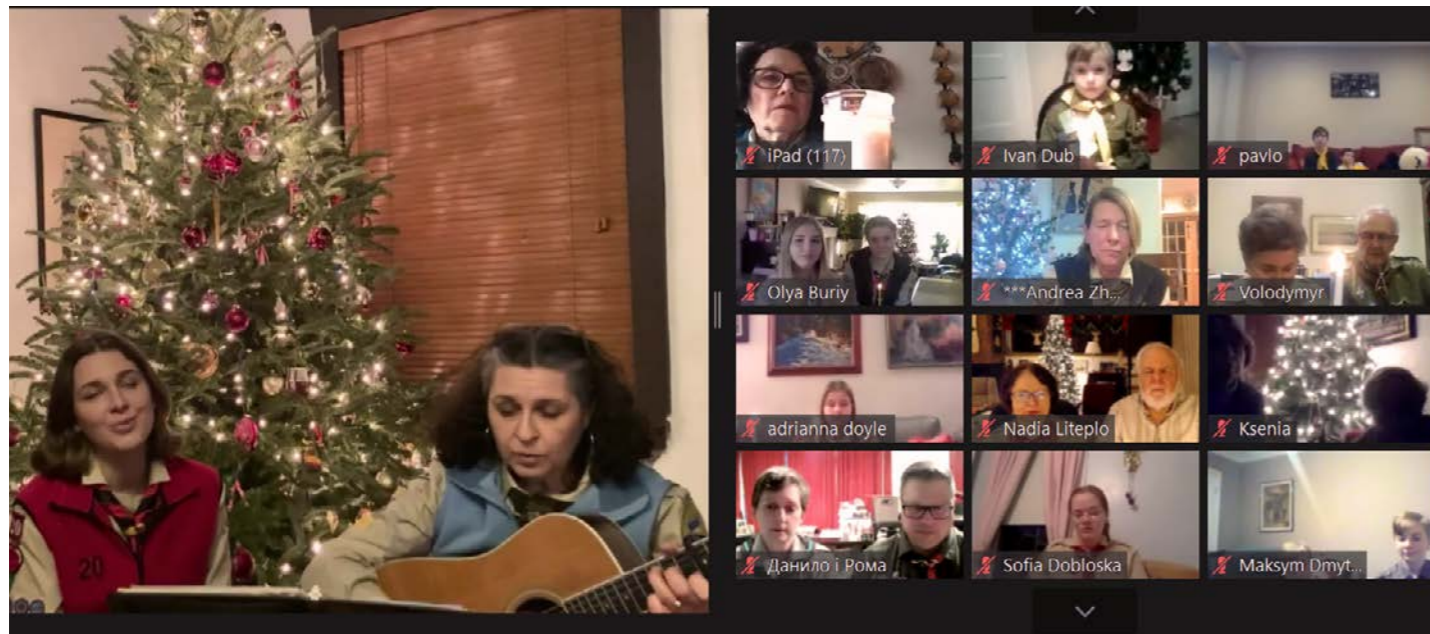
Кінцеве слово виголосила пл. сен. Христя Кохан, Гр., курінна (Люта габа) «Тих, що греблі рвуть», яка подякувала всім учасникам віртуальної спільної пластової Свічечки та побажала:

— ” —

**«НЕХАЙ ЦЕ ПОЛУМ'Я, ЯКЕ ТУТ
ПАЛАЄ, ПОШИРИТЬ МИР, ДОБРО,
ЛЮБОВ І НАДІЮ ВАШИМ
РОДИНАМ І ПРИЯТЕЛЯМ ТА
ПРИНЕСЕ ЩАСТЯ І ЗДОРОВ'Я
В НОВІМ РОЦІ.
СКОВ! ХРИСТОС РОДИВСЯ!»**

< «Пісню Вифлеємського Вогню Миру» виконують мати і донька — Ксеня Салевич і Анна Салевич

< Учасники та учасниці віртуальної крайової Свічечки

В ПАМ'ЯТЬ ПРО БАТЬКА ПЛАСТУН ЗІ США ТАРАС ФЕРЕНЦЕВИЧ ЗІБРАВ 10 ТИС. ДОЛАРІВ ДЛЯ ПЛАСТУ В УКРАЇНІ

Тарас Ференцевич народився і виріс у США, у сім'ї українських патріотів-емігрантів.

Батько Тараса, Юрій Ференцевич, протягом усього свого життя боровся за українство: був вояком дивізії «Галичина», потрапив у полон, згодом був вимушений емігрувати. В Америці Юрій розвивав Пласт і керував товариством «Броди-Лев», яке працювало для збереження пам'яті про вояків Дивізії. Тож цілком природно, що батькова любов до України вплинула на сина.

Цього року у лютому припадали десятки роковини по смерті Юрія Ференцевича. У пам'ять про батька і для того, щоб продовжити його справи, Тарас проводить кампанію зі збору 10 тисяч доларів на підтримку Пласту в Україні.

До Пласту Тарас приєднався на початку 1980-х у Нью-Йорку. Відтоді є активним: пластував у юнацькому віці, організовував табори та виховував пластові гуртки. Звісно, приналежність і любов до України є значно ширшою, ніж єдиний факт проживання на певній території. Ми поспілкувалися з Тарасом, щоб показати, яке значення для людини може мати міцна громада, як Пласт вплинув та впливає на його життя.

— **Друже Тарасе, чи можеш простежити, як пластовий досвід в юнацькі роки вплинув на тебе?**

— Нашим першим зв'язковим був Петро Содоль, засновник «Лісової Школи». Після нього прийшов Юрій Савицький. У них ідея Пласту та самовиховання була дуже сильною, тому ми мали ту відповідальність — чим старшими ми були, тим більше обов'язків мали. І ще ми мали чудовий особистісний приклад.

— **Ти також був виховником, розкажи про свій досвід.**

— Так, я був і гніздовим, і зв'язковим. Я продовжував цю ідею, що треба мати довіру до молодих людей, а не обмежувати їх. Так, молоді люди робитимуть помилки, вони всього ще не знають — і тому їм потрібно довіряти і підтримувати. Ліпше відбирати, якщо треба, ніж із самого початку нічого не давати.

Ось так я підступав до своєї виховної праці. Звісно, треба звертати увагу на помилки, десь дати чітке завдання, десь більше допомогти, ніж хотілося.

Маю досвід у лещетарстві, скелелазінні, першій медичній допомозі. На ці теми проводжу заняття для молодших пластунів.

— **Чи підтримуєш зараз зв'язок зі своїми вихованцями?**

— Очевидна річ, так! Мене нещодавно покликали організувати Ювілейну Пластову Зустріч у 2022-му році і, звісно, я покликав своїх колишніх вихованців допомогти. Вони вже мають своїх дітей, і я вже тепер той, хто каже: «О, я знаю твого тата!», коли їджу на табори чи пластові заходи.

< Тарас із донькою та сином

— **Чим займаєшся у Пласті? І у професії?**

— На загал я підтримую молодших у їхній пластовій праці: порадами, ідеями, фінансово. І також стараюся плекати зв'язок з Україною і розповідати про різні досягнення, які має Пласт.

За професією я педагог, моя спеціалізація — експериментальна освіта. Сенс у тому, щоб навчатися через випробування замість навчання тільки через книжку.

— **Це доволі подібно до Пласту.**

— Так! Свою першу магістерську працю я писав про виховання і черпав багато з пластових джерел.

— **Твої діти також є пластунами. Які їхні враження?**

— Це моя головна роль сьогодні — бути батьком двох пластунів. Моя донька вже юначка, тяжко повірити, а мій син скоро буде юнаком. Вони дуже розчарувалися минулого літа, як не було таборів через пандемію. І взагалі, що не могли зустрічатися зі своїми друзями по суботах. Так, вони зустрічаються віртуально, але то зовсім інше.

Ідеї самовиховання у Пласті є ключовими для мене. Мої батьки були з іншого покоління, я мав нагоду спілкуватися з пластунами, які справді були надзвичайними людьми. Юрій Старосольський, Петро Содоль, Оля Кузьмович, Кардинал Гузар, Борис Гудзяк. Тепер я розумію, яким то було винятковим, але тоді це були пластові друзі моїх батьків.

БАТЬКО ТАРАСА УСЕ ЖИТТЯ БОРОВСЯ ЗА УКРАЇНСТВО. ЦЯ ЛЮБОВ ПЕРЕДАЛАСЯ СИНОВІ

Батько і син: пл. сен. Юрій Ференцевич, ВБ, та
в ст. пл. гетьм. скоб Тарас Ференцевич, ЛЧ

— **Ти народився у Сполучених Штатах і відчуваєш себе українцем. Розкажи, чому цей зв'язок зберігся?**

— Я думаю, то завдяки батькам і громаді, у якій я виріс. Де б не їздив, я мав знайомства через українство і через Пласт. І завжди мав притулок. Тяжко описати, яке це є почуття безпеки, що маєш майже відразу опору і довіру від тих, кого раніше ніколи не зустрічав. Бо хтось був поручителем і розповідав, ким ти є і що можна тебе прийняти, підтримати, довіряти тобі. Пізніше зрозумів, що решта світу так не живе, тож я маю чудове життя!

До речі, коли ми виростили в Америці, ми були українцями, потрібно було не раз поправляти ще у школах, яка є різниця між Росією, Союзом і Україною. Як можна не знати, яка є різниця?

— **Чому підтримуєш Пласт, УКУ та інші українські ініціативи?**

— Я нетерплячий. Мені подобається, що майже одразу є очевидні результати: і на національному рівні, і у розвитку окремих особистостей. Я бачу результати завдяки Пласту та УКУ в змінах держави, вибудові суспільства, у відновленні довіри одне до одного. Це чудово — бачити у лавах провідників змін у суспільстві держави, яка мені рідна.

Сьогодні Пласт існує у більше ніж 15 країнах, де проживають українці. Це те цінне середовище, яке об'єднують спільні традиції, українська мова та любов до України. Завдання Пласту — показати дітям, як це — бути відповідальним громадянином своєї держави. Адже порядні, ціннісні та професійні громадяни зможуть розвивати Україну та світ на краще.

Ти також можеш підтримати кампанію Тараса у GoFundMe. Найбільший виклик для Пласту сьогодні — це знайти та навчити дорослих, які займатимуться з дітьми і творитимуть для них ціннісне українське середовище, про яке розповідав Тарас Ференцевич.

Запитував Тарас Степанюк

МОЇ СПОГАДИ ПРО ВІДНОВЛЕННЯ ПЛАСТУ Й УКРАЇНУ В 1990-х РОКАХ

пл. сен. кер. ВОЛОДИМИР БАЗАРКО, ЧК

Був 1989 рік. Берлінський мур розвалили. Радянський Союз був у глибокій кризі. В Україні щоразу частіше з'являлися «неприпустимі» думки.

У ЛЬВОВІ ПОЧАЛИ МІРКУВАТИ НАД ТИМ, ЯК ВІДНОВИТИ ПЛАСТ, А ГПБ ПЛЯНУВАЛА, ЯК НАЙКРАЩЕ ДОПОМОГТИ ПЛАСТОВИМ АКТИВІСТАМ В УКРАЇНІ.

Наш старший син Андрій рік по закінченню студій на власну ініціативу влітку 1989 року відвідав свою тету-бабцю у Тернополі, відбулося це без неприємних пригод. Ми з жінкою також наважилися і почали плянувати візиту на травень 1990 року. Агенція зорганізувала нам десятиденну подорож до Львова і Тернополя. З нами подорожував і молодший син Юрій.

У другій половині травня 1990 року ми вибралися в Україну. Через те, що Юрій мав кінцеві іспити на університеті, я поїхав до Львова кілька днів швидше, а жінка чекала на сина, щоб подорожувати разом.

До готелю «Дністер» я приїхав пізно ввечері. На другий день після сніданку пішов на розшуки. Готель межував з парком, в кінці парку, внизу, виднів гарний будинок, а на його вершці на щоглі майорів синьо-жовтий прапор! Вперше побачив таке, і це дуже мене зворушило. Мусів туди піти.

Довідався, що це Державний університет ім. Івана Франка. Оскільки я адвокат, хотів добратися до юридичного факультету. Як гостя з Америки, запровадили мене до декана Василя Нора. Ми мали теплу розмову. Виявилось, що ми однолітки. Він познайомив мене з проф. Зоряною Ромовською, доцентом Михайлом Костицьким та адвокатом Ярославом Онишком. Вони згодом стали моїми добрими друзями, показували Львів, а до того ж розширили мої знайомства між адвокатами (та іншими юристами) в Україні. У той час я від них довідався, що восени у Києві має бути установчий з'їзд Співки адвокатів України, у якому мене запросили взяти участь.

Наша адвокатська фірма (Базарко, Футей та Оришкевич) була провідною у створенні Асоціації українсько-американських адвокатів (Ukrainian American Bar Association — UABA) наприкінці 1970-х років, і я був дуже активний у ній¹.

< Голова ГПР пл. сен. В. Базарко, ЧК, під час XX Зборів КУПО. Пуллах, Німеччина, 1 листопада 2019 р. Фото Юрія Леськова

¹ Мале пояснення: в Америці значення слова «адвокат» різниться від його значення в Україні. В Америці «адвокат» може означати «юрист», «слідчий», «прокурор», «юрисконсульт» і т. п. В Україні «адвокат» є той, хто представляє клієнта у суді.

Отже, після повернення я повідомив колег у нашій Асоціації про знайомство з українськими юристами та адвокатами, про пляни створення Співки Адвокатів України. Згодом мене уповноважили представляти UABA на установчому з'їзді Співки адвокатів України у жовтні 1990 р.

Ці знайомства з адвокатами та юристами у Львові були великим непередбачуваним бонусом моєї першої подорожі в Україну. Вони були корисні для моїх пластових завдань та професійних справ в Україні. Без них, думаю, було б неможливо будь-що вчинити в Україні і, напевно, я б так часто не їздив в Україну у 90-х роках.

У той час (1990 р.) я був заступником голови ГПБ. Голова ГПБ пл. сен. Орест Гаврилюк дав мені завдання: сконтактувати з відповідними особами у справі відновлення Пласту в Україні. В той час кілька впливових людей у західних областях України думали про ту саму річ, зокрема академік Ігор Юхновський. Були розмови між ним і пластунами з Канади. Ігор Юхновський зорганізував в Україні горстку зацікавлених і просив пана Олеса Криськова цим зайнятися. Тож я мав побачитися з паном Олесем Криськовим. Взимку 1989—1990 років я кількакратно пробував зв'язатися і з академіком Юхновським, і з паном Криськовим. Сполучення було складне. Після багатьох невдач ми домовилися про зустріч у Львові на час мого побуту там.

Отже, після зустрічі з деканом Нором, того ж дня по обіді, до мене в готель прийшов друг Олесь Криськів. Говорили про віднову Пласту в Україні та інші теми дня. Друг Олесь у той час був депутатом Львівської обласної ради. Мене дивувало, як відверто він говорив. Навіть пригадую, що кілька разів попереджав його, щоб уважав на свої слова, бо напевно в кімнаті є апарати, що дозволяють іншим слухати нашу розмову. Це його зовсім не турбувало! Казав, що вищий час не боятися на рідній землі свobodно висловлювати свої думки.

Він розповідав мені про зроблене для відновлення Пласту. Невдовзі мав відбутися перший пластовий з'їзд у Моршині, на якому я плянував бути, та, на жаль, з'їзд відтермінували. Наступними днями пан Криськів познайомив мене з багатьма особами, що були активні у відновленні Пласту, зокрема з Богданом Генегю.

Ввечері наступного дня мав велику приємність бачити виставу за твором Ліни Костенко «Маруся Чурай» у театрі ім. Марії Заньковецької. Для мене це було дуже емоційним. Патріотична українська тематика, постановка на професійному рівні світової класу. Це дорівнювало і навіть перевищувало вистави на Бродвею чи у Лондоні. Перший раз в житті я таке бачив! Очевидно, коли жінка і син дісталися до Львова, ми разом пішли на цю виставу і мали подібні емоції.

Після ще кількох днів туристичних оглядань Львова ми переїхали до Тернополя. Мали приємну зустріч з моєю тетою, старшою сестрою моєї мами. Випадково познайомились з членами Руху. Повернули додому з піднесеним духом, з мріями про краще завтра для України та з плянами дальших подорожей.

Пл. сен. В. Базарко, ЧК, — президент XXXIV КПЗ США. Клівленд, 22 жовтня 2016 р. Фото Юрія Леськова

1 ГРУДНЯ 1991 р. ВІДБУВСЯ РЕФЕРЕНДУМ ЩОДО НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ.

Громадяни України підтримали цю ідею більшістю понад 90 відсотків. Місто Парма, Огайо, та Товариство юристів міста Клівленд призначили мене їх офіційним спостерігачем на референдумі. Цю функцію я сповняв в Ужгороді.

Усі ці події викликали дуже велике зацікавлення Україною. До Америки приїздили поважні гості з України, і це було доброю нагодою розповісти американцям про нову державу. Між іншими, зараз після референдуму я запросив у гості двох адвокатів з Верховної Ради, з якими познайомився на установчому з'їзді Співки адвокатів України. Вони виступали перед членами Товариства юристів міста Клівленд. Щоби запізнати гостей з українським товариством, ми влаштували прийняття у нашій хаті. Було коло 70 осіб. Між ними були голова Товариства юристів міста Клівленд Джо Ірін та голова групи зацікавлених питанням Совецького Союзу, суддя стейту Огайо для повіту Каягога Білл Іріфіт. Пізно по півночі залишилися «недобитки» зустрічі. Суддя запитав, чому Україні так залежить на незалежності. Я хотів дати приклад. Суддя був ірландського походження, тому я пояснював, що це подібне до відносин ірландців з Англією. Це не вдалося, бо суддя заявив «І'm Orange (я помаранчевий)»². Пробував інше: адвокат Ірін був чорної раси. Тоді ще в Америці був

² Ірландців, що прагнуть відділення від Великої Британії, називають «зеленими», вони є переважно католики; тих, що не прагнуть незалежності — «помаранчевими», це переважно протестанти. У 1690 році король Великої Британії Вільям III (принц Оранж, протестант) переміг у битві Бойн усунутого короля, Джеймса, католика. Джеймс намагався повернути собі королівство Ірландії.

відомий рух «black power» — «сила чорношкірих», де чорні ширили між собою гордість до своєї раси. Я порівняв гін до незалежності з пошуком ідентичності. Може, через те, що рух «black power» дещо жорстокий та незаконний, адвокат твердив, що не поділяє таких поглядів. Обидва приклади виявилися невдалими! Я мусів шукати інших, розповідаючи про довготривале прагнення українського народу відновити державність давньої Київської Русі.

Одразу після проголошення незалежності 1991 року (ще до референдуму) Посол України у США пан Олег Білорус відвідав українську громаду. У Клівленді перебував у нашій хаті. Як активний член Академії Наук України, він допоміг мені нав'язати контакти з Академією. У той час в Україні точні науки, між ними і хемія, стояли дуже високо, були світової кляси. Я зміг зацікавити велику американську фарбову компанію горсткою науковців з інститутів у Києві і Львові, що отримали замовлення на досліди з хемії фарб. У той час це було дуже помічне тим інститутам і науковцям. Також через велике зацікавлення Україною мені вдалося привернути увагу телефонічної компанії Огайо (Ohio Bell Telephone Company) до можливості запровадження сучасної цифрової телефонічної системи в Україні, доступної масам. Європейський Банк Реконструкції і Розвитку частково фінансував цю дію.

Ці дві причини вимагали, щоб я часто їздив в Україну. Я користав з нагоди і постійно сповняв доручення Головного Пластового Проводу в Україні.

ГПБ доручила мені бути председником на кількох перших крайових з'їздах. Це почалося на II КПЗ 1992 року в Тернополі. З діаспори на з'їзді були присутні пл. сен. Петро Содоль, друг Любомир Романків і я. До друга Петра учасники з'їзду мали особливу (цілком заслужену) пошану. Його пластова постава — легендарна! На тому з'їзді прийняли перший статут відновленого Пласту. Мою роль председника пам'ятають, бо я вчив учасників, що таке «справа формальна».

Не всі перші пластові активісти подібно розуміли Пласт. Були такі, що вважали, що організація має бути тільки для вроджених, етнічних українців (за таким поняттям тодішній Січовий Дід Загону «Червона Калина», Володимир Ерденбергер, правнук німецьких іммігрантів, не міг би бути пластуном!), тільки для греко-католиків чи для православних, а не для всіх громадян України. Також були такі, що хотіли використовувати Пласт для своїх політичних цілей. На щастя, всі ті ересі були відхилені.

Був я председником і на V КПЗ в Брюховичах коло Львова. Ми саме довідалися про ідею додати Пластові греко-католицького забарвлення. Тоді я прилетів до Києва, де мене зустрів друг Олесь Криський, і ми разом поїхали потягом до Львова. Випадок хотів, щоб тим самим вагоном подорожував владика Любомир Гузар. Я йому розповів про такий намір. Він, добрий пластунок і «каліняк», зрозумів, прийшов на з'їзд і протверзів делегатів.

Від часу заснування Пласту уважав себе частиною скавтського руху. Та через відсутність України як вільної держави СОСР не мала змоги прийняти його у свої ряди. Але Пласт у діаспорі зміг налагодити дружні відносини з СОСР, і представники Пласту їздили на скавтські джемборі як гості.

29 грудня 1992 року друг О. Криський зареєстрував Пласт у Міністерстві юстиції. Пласт став всеукраїнською, національною організацією у вільній державі. Тому вирішено було провести зустріч з паном Морельйоном з СОСР у Женеві. З ним мав дружні зв'язки друг Богдан Гаврилишин (згодом «Лісові Чорти» виробили другові Богданові почесне скавтське звання).

На зустріч з п. Морельйоном їздили голова ГПР друг Любомир Романків, друг Богдан Гаврилишин і я від ГПБ. Наша місія була домовитися про прийняття Пласту до СОСР. Пан Морельйон був уже давніше знайомий з п. Олександром Бондарем — росіянином, який після розпаду Союзу зацікавився скавтським рухом. СОСР вирішила створити на пост-советському просторі скавтські рухи адмініструвати окремо, адміністратором було призначено п. Бондаря. Україну також приділено до «євразійського», а не європейського сектора.

1. Під час 2 КПЗ з'їзду України: пл. сен. Богдан Генега, ЛЧ; пл. сен. Любомир Романків, СМ; пл. сен. Петро Содоль, ЛЧ; пл. сен. Володимир Базарко, ЧК (председник). Тернопіль, 4 квітня 1992 р.

2. До учасників першої в Україні ЮМПЗ промовляє голова ГПБ пл. сен. Орест Гаврилюк. Другий праворуч — заступник голови ГПБ пл. сен. Володимир Базарко. Львів, серпень 1993 р.

3. 2-м КПЗ з'їздом провадять: пл. сен. Богдан Генега, пл. сен. Володимир Базарко та ст. пл. Богдан Гасюк. Тернопіль, 4 квітня 1992 р. Світлина з фотоархіву автора

На жаль, зустріч не увінчалася успіхом, бо п. Бондар, дорадник п. Морельйона, вважав Пласт «надто патріотичним» і вороже ставився до нього. Складнощі вступу Пласту до СОСР були виключно політичного характеру: після сповнення Пластом певних умов з'являлися нові умови, і так без кінця.

На початку 1990-х років п. Морельйон мав відвідати Україну і розмовляти з Президентом та Верховною Радою про Пласт. Мені ГПБ дала завдання поговорити з Адміністрацією Президента та з депутатами Верховної Ради, щоб розповісти їм про Пласт. Через знайомства з адвокатами мені вдалося зустрітися з паном Іваном Тимченком (у той час правний дорадник Президента) та з депутатом Верховної Ради паном Анатолієм Матвієнком.

Пан Матвієнко був поінформований про Пласт. Я мало мав що йому доповнити. Пан Іван Тимченко уважно слухав. Моя зустріч з ним була усталена на 15 хвилин, але ми розмовляли понад годину. Довідався пізніше, що те, що я йому розповідав, Президент України переповів панові Морельйонові під час зустрічі.

Пан Тимченко — юрист. Ми однолітки. Під час нашої першої зустрічі ми нав'язали товариські взаємини. Часто після того, коли я службово відвідував Київ, ми зустрічалися у готелі і кілька годин дружньо розмовляли. Коли пан Тимченко був призначений головою Конституційного Суду, закон вимагав, щоб він завжди перебував з охоронцем. Тому ми зустрічалися у його кабінеті на дружню розмову, часто з нами був ще один суддя Конституційного Суду Михайло Костицький — той, що з ним я був знайомий ще від травня 1990 р., коли вперше відвідував Україну.

Вартує згадати, що на початку 90-х років Америки відвідував тодішній Міністр молоді і спорту України пан Валерій Борзов. У Клівленді він перебував у хаті пл. сен. Ігоря Захарія. Там ми заізналися. Я користав з нагоди і домовився з паном міністром про зустріч у Києві з проводом Пласту. На обід у ресторані Національного готелю прибули члени КПС України на чолі з головою другом Віталієм Окуневським. Ми мали плідну розмову й отримали погодження від міністра пропагувати Пласт у СОСР як скавтів України.

Багато патріотів в Україні та пластунок у діаспорі приложили зусиль до віднови Пласту в Україні. На щастя, одразу ж після Другої світової війни пластуни-емігранти творили пластові організації по країнах поселення. Ті організації зберігали та плекали пластові традиції, виховали кілька поколінь пластунок і пластунок, тому при проголошенні незалежності України організація була жива й дієва. До того ж, було дуже корисно, що ті пластуни, які творили пластові організації по різних краях в 40-х та на початку 50-х років, були свідомо далекозорі. Вони створили КУПО, щоб розріст та розвиток Пласту в різних далеко віддалених країнах відбувся в єдності та єдності, але разом з тим незалежно. Інакше не знати, як Пласт виглядав би. Я даю їм велике признание, пошану та вдячність.

—”—

В ЄДНОСТІ СИЛА. ПЛЕКАЙМО Й НАДАМІ ПЛАСТОВУ ЄДНІСТЬ ТА ЄДНІСТЬ В КРАЙОВИХ НЕЗАЛЕЖНИХ ПЛАСТОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ!

ЛЮБИМО СОНЦЕ, РУХ, ЖИТТЯ

пл. сен. АНДРІЙ МИХАЛЬЧИШИН, V,
голова комітету «ЛСРЖ»

Під час виконання одного з самостійних завдань. Фото Іванки Сохоцької

У пластових таборах плеають найважливіші й найцінніші традиції української скавтської організації. Табір — це завершення нашої програми, де поєднуються пластування, природа і спогади на все життя.

Плянуння літніх таборів становить велику частину цілорічної програми Пласту, завданням якої є підготувати дітей до пригод серед природи в липні й серпні. З вибухом пандемії Ковід-19 стало зрозуміло, що доведеться скасувати пластові літні табори 2020 року, тож група канадських пластунів почала планувати альтернативну програму.

Ними керував простий, але засадничий принцип: «Немає поганих ідей». З багатьох оригінальних думок і задумів щодо різних літніх занять було «сплетено» цілісний план, що мав би бути забавним, здійснимим і змістовним для широкої пластової громади.

Усвідомлюючи, що таборів переживання неможливо відтворити в мережі, організатори поставили собі дві мети: по-перше, дати учасникам нагоду пережити найважливіші частини пластових таборів у мережі, по-друге, зробити це в малій групі родичів і приятелів. І головне, щоб це можна було зробити безпечно.

З цього народився проєкт «Любимо сонце, рух, життя» (далі «ЛСРЖ»). Назву взято зі слів пластового гімну, де підкреслено ставлення організації до природи і причину, чому літні табори нічим не заміниш. Пластуни мають тісний зв'язок з природою і справді люблять сонце, рух і життя.

Учасники літніх занять могли здобути відзнаку, коли виконали низку самостійних занять, що знаходилися за адресою www.lito2020.com. Вони могли виконати їх самостійно, з іншими, а «зустріч» в мережі давала нагоду відчувати громаду і сприяти новим знайомствам впродовж тижня в серпні.

Зміст поділено на чотири категорії навколо головного мотиву. У категорії **любови** проєкти заохочували учасників допомагати іншим, творити і плекати змістовну дружбу, брати участь у добродійних заходах, що впливають на власний добробут і душевне здоров'я. Категорія **сонця** стосувалася занять серед природи і включала цілодобові заняття. Був фотографічний «лисячий біг», спів при ватрі і декілька занять у городі. Під категорією **руху** були фізкультурні заняття і заходи, щоб заохотити засвоїти новий спорт, щоденні руханки, прогулянки чи мандрівки серед природи. Врешті, категорія **життя** включала всі пластові заняття, що не вміщалися зручно в попередні категорії, але є приємною частиною літніх таборів. Учасників заохочували опанувати нові вміння, змайструвати щось, творити мапи, варити нові страви і якнайкраще використати літо.

Залежно від того, скільки занять учасники закінчили, вони діставали відзнаку і посвідку досягнення. Мінімум був чотири проєкти, але багато хто закінчив усі шістнадцять проєктів за літо. Справді знаменито! «Зустріч» прекрасно вдалася і лишила багато спогадів. Щодня від 19 до 25 серпня учасники могли піти на www.lito2020.com і побачити два нові куховарські й фізкультурні ролики. Так могли випробувати новий рецепт і нові вправи для руху. Увесь зміст кадрів створили пластуни з цілої Канади, що й показало творчість молоді. Були йога, елегантні римські макарони, фритати, забава з танцями, піца при ватрі, інтенсивні та веселі руханки для пластунів будь-якого віку.

Одне із занять категорії «рух». Фото Софії Головатой

У категорії «життя» учасники навчалися готувати нові страви. Куховарить ст. пл. Стефан Лазурко. Фото Андрія Хіхловського >

Було і спільне заняття кожного вечора у прямому ефірі під назвою «Зустрічі». Впродовж тижня були розповіді, співанки, загадки, а в останній день — Служба Божа, яку відправив о. Михайло Лоза в УГКЦ св. Йосифа в Овквілі (Онтаріо).

«Зустріч» дала нагоду для розмов, оповідань і спогадів про переживання цього літа. Звичайно, ніщо не замінить табори, але було весело, зав'язано нові знайомства і відновлено давні приязні завдяки спільним переживанням.

Літня програма Пласту «ЛСРЖ» вдалася прекрасно. Ми достосувалися до нових тимчасових обставин пандемії і виявили свою гнучкість під час кризи.

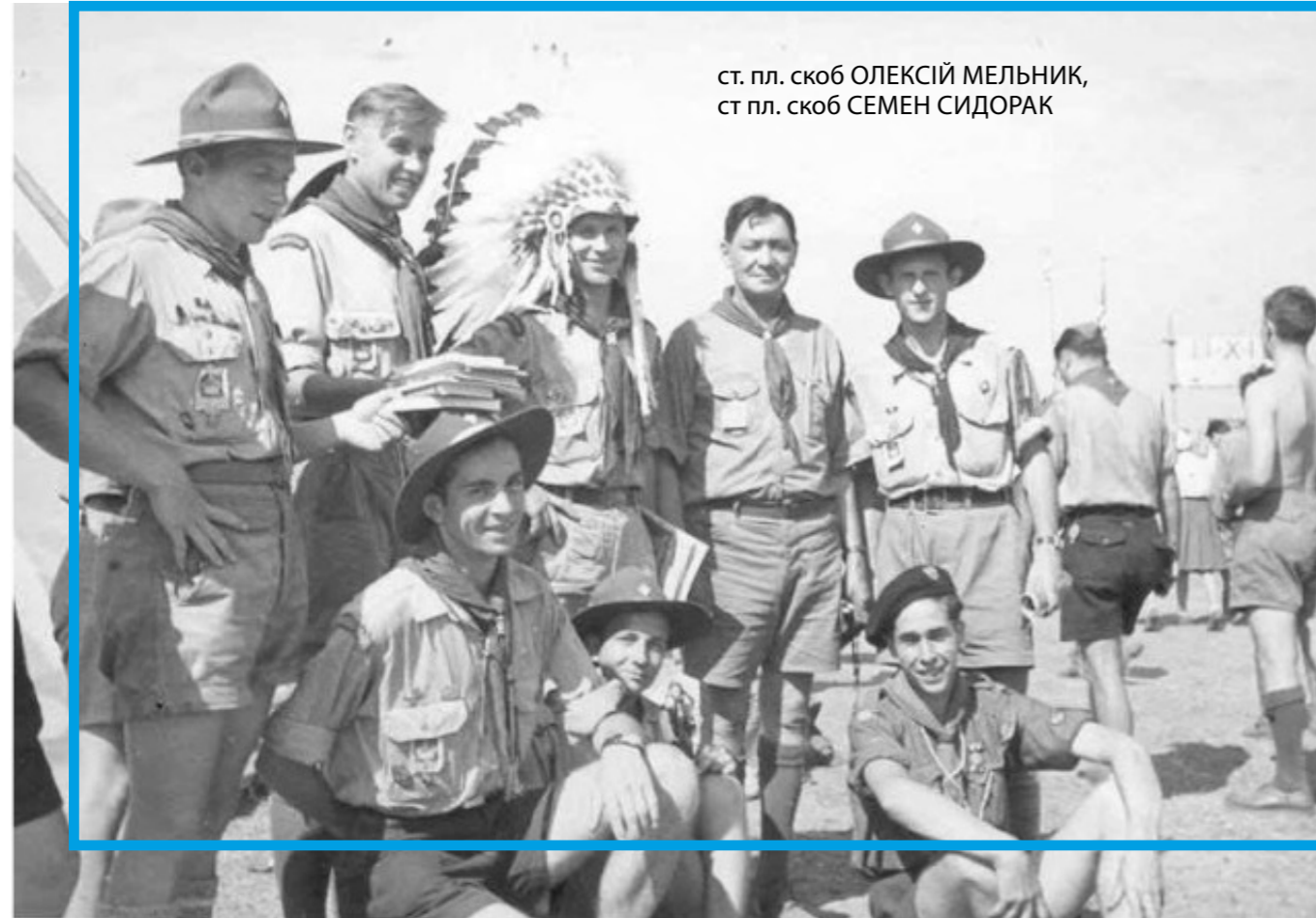

**ПЛАСТУНИ ЛЮБЛЯТЬ ЛІТО,
БО ВОНО ПОВНЕ ПРИГОД, А ЦЕЙ
ПРОЄКТ ДАВ НАГОДУ УЧАСНИКАМ
ОПАНУВАТИ БАГАТО КОРИСНОГО
З ТАБОРІВ, ХОЧ НЕ МОГЛИ БУТИ
ФІЗИЧНО РАЗОМ.**

Проєкт «ЛСРЖ» показав, як мережею можна доповнити особисті заняття і зібрати людей; при konieczності організації мусять і можуть достосуватися і працювати, незважаючи на пандемію.

ПРОТЯГОМ 75 РОКІВ ЖИТТЯ БУРАЦЬКЕЄ ЗАПАЛИЛО НЕ ОДНУ ІСКРУ В ОЧАХ ПЛАСТУНІВ

ст. пл. скоб ОЛЕКСІЙ МЕЛЬНИК,
ст. пл. скоб СЕМЕН СИДОРЯК

▲ «Бурлаки» під час Світового Джемборі в Парижі, 1947 р.

**«ВАТАГА БУРАЦЬКІВ» ОХОПЛЮЄ
1-ИЙ КУРНІЙ УСР ТА 16-ИЙ КУРНІЙ
УПС «БУРАЦЬКІВ». ОБИДВА КУРНІ
ТВОРЯТЬ ЦІЛІСТЬ, А ПОДІА Є ТІЛЬКИ
ФОРМАЛЬНОГО ТА
АДМІНІСТРАТИВНОГО ПОРЯДКУ.**

Попередниками Ватаги є група юнаків, які в 1930-х роках брали участь у нелегальній пластовій діяльності і були учасниками таборів КВОММ-у (Комісія Виховних Осель та Мандрівок Молоді), а опісля третім гуртком в курені «передових» (старших пластунів) Виховних Спільнот Української Молоді (ВСУМ), що існували у Львові в часи Другої світової війни. «Передові» у повному складі зголосилися до Дивізії «Галичина». З них небагато повернулося з війни, а тих, що залишилися, доля розкинула по цілій Європі. Бажання відновити товариство було сильнішим за обставини, і у 1945 році в Мюнхені зібралась винятково цікава група молодих (17-20 років), ідейних індивідуалістів, яких єднала любов до Батьківщини, природи (мандри, прогульки, табірництво) та захоплення спортом (лещета, легка атлетика, канойкарство). Вони так добре жили між собою, що разом записувалися на один факультет в університеті, разом ходили на гостини до одної панни і разом вирішили відновити членство в Пласті.

ВАТАГА БУРАЦЬКІВ 1946–2021

▼ Один із засновників «Ватаги Бурлаків»
Богдан Яців — «Білий Джек» на Монблані, 1947 р.

Відтак курінь відроджується в Німеччині, в Карльсфельді, 1 лютого 1946 року під назвою 1-го куреня УСР «Бурлаки». Новий курінь одержав порядкове число (за новою нумерацією) 1, назву «Бурлаки», відзнаку «подертий черевик» і патрона — Григорія Сковороду.

Основною цінністю «Ватаги Бурлаків» є легкий підхід до всіх життєвих справ, який віддзеркалюється у словах бурлацького маршу: «... море нам по коліна, а Міссісіпі по кістки». Бурлаки є толерантними до питомих людських слабкостей та до релігійних і політичних поглядів, однак є нетолерантними до нетовариськості і до людей, які ставлять свої дрібні інтереси понад добро спільноти.

ПЕРШІ ВЕРШИНИ

Після створення нового пластового товариства у 1946 році розпочалась активна діяльність «Бурлак», і вже у 1947 випала нагода легально взяти

участь у Світовому Джемборі. До складу української делегації, в якій було 50 пластунів, входили знамениті «Бурлаки», зокрема Ігор Суховерський («Колумб»), Богдан Яців («Білий Джек»). Саме ці двоє одразу після Джемборі в Парижі здійснили перше історичне сходження на вершину Монблану, і хто знає, якби не можливість відвідати Джемборі, скільки б часу найвища вершина Європи не була б підкорена українцями. Відвідини Монблану для «Бурлак» стали справжньою традицією, і навіть через 60 років (у 2006 році) після першого сходження вони повертаються на місце, де розпочиналась історія.

Вже на початку 1950-х традиційними стали мандрівки в Альпах, були організовані перші лещетарські табори. Саме в цей час формується основна спеціалізація «Ватаги Бурлаків» — мандрівництво та екстремальні види спорту. Окрім діяльності всередині куреня «Бурлаки» організували низку юнацьких таборів, перший з яких відбувся у Баварії в 1947 році.

«БУРААКИ» НА РІЗНИХ КОНТИНЕНТАХ

Бурлацьке товариство з часом тільки розширює свою географію і вже не тільки базується в Європі, а й перекочує в Новий Світ, в Америку та Канаду. Саме там сформувалось нове захоплення «Ватаги» — водне мандрівництво, яке вперше спробували у Канаді. З того часу водна ділянка є складовою частиною сучасного бурлацького таборування.

З 1950-х років було проведено десятки таборів різного напрямку, змінились покоління, але жага до нових пригод тільки зростала. Паралельно формувались нові й нові традиції, з'явились славнозвісне бурлацьке гасло «Мандруй! В дорогу!», щороку проводилися Великі та Малі Ради, де об'єднувались «Бурлаки» зі всього світу, з'явився неформальний курінний журнал «Комета», де описана вся історія та традиції бурлацького товариства.

Слова «Але повернемось назад...» чудово описують все те, що відбулось з «Ватагою» від 1947 і аж до 1990-х років, коли «Бурлаки» повернулись в Україну. Де б вони не побували в цьому світі, так чи інакше Карпатська полонина для них є найріднішою місциною. Усе почалось з Товариства «Карпатський Лещетарський Клуб», який відновили у Львові в

1989 році. Поштовхом до цього став віднайдений статут КЛК від 1925 року. Це був час великих змін, час розвалу Союзу і творення національно свідомих громадських організацій в місті Львові. У Львові КЛК-івці зі здивуванням дізналися, що КЛК успішно існує в США. Перші контакти, візити членів КЛК Америки до Львова, знайомства, маса інформації. І в потоці цієї інформації активна частина членів Львівського КЛК дізнається про дивну «Ватагу Бурлаків», яка в пластовому товаристві живе на «полонинах» по «колибах».

Пластова ідея захоплює частину Львівського КЛК, і починається створення «Ватаги» у Львові. Але їм бракує розуміння пластування, вони не можуть досягнути правил Великої гри і не зрозуміли, яку роль би мав відігравати КЛК в житті Пласту.

Проте згодом Тарас Бойчук на запрошення американських «Бурлаків» їде в США і там знайомиться з багатьма пластунами КЛК-івцями і, в першу чергу, представниками «Ватаги Бурлаків». Він зумів зрозуміти той дух і ту ідею, які творить «Ватага Бурлаків» у Пласті. Вже в Україні Тарас знаходить однодумців, запалює їх ідеєю і починає творити Карпатську полонину «Ватаги Бурлаків». У 1996 році в Підлютому відбулася Ювілейна рада Бурлаків з нагоди 50-ліття «Ватаги», вперше в Україні.

▼ «Бурлаки» і «Бунтарки» під час сходження на Герлаховський Штит, 2019 р.

▼ «Лещетарики — 2020». Учасники та учасниці вишколу

«БУРААКИ» У 2021

Зараз «Бурлаки» в Україні організують багато таборів та вишколів для юнацтва разом із сестринським куренем «Бунтарки». Серед них крайовий мандрівний табір «Побурлакуємо світами», в програмі якого є водне, велосипедне, піше мандрівництво та скелелазіння, скельні вишколи «Каменярь» та «Колюмб», зимові вишколи з лещетарства та сновбордінгу «Школа Альпійського Лещетарства», «Без гальма», вишколи для інструкторів тощо. «Бурлаки» активно займаються адміністративною діяльністю, зокрема очолюють пластові осередки та є членами станичних пластових старшин. Багато членів куреня ведуть виховницьку та інструкторську діяльність для юнацтва.

Цього року курінь святкує своє 75-ліття. Як заповідає «Бурлацька правда», «в оптимістичному середовищі, поміж бувалими людьми, які багато чого бачили, пережили і багато де побували, може витворитись догідний ґрунт для виховання характерів та індивідуальностей».

ЗА 75 РОКІВ ІСНУВАННЯ КУРІНЬ НАБРАВСЯ БАГАТО ТІЄЇ БУВАЛОСТІ І ДОСВІДУ, А ІНДИВІДУАЛЬНОСТЕЙ ВИХОВАЛИСЬ ЦІЛІ ПОКОЛІННЯ. ЖИТТЯ БУРААЦЬКЕЄ ЗАПАЛИЛО НЕ ОДНУ ІСКРУ В ОЧАХ, А СИЛА ВЛАСТНАЯ ПРОДОВЖУЄ ЦАРИТИ НАД НАМИ.

ПЛАСТИ, А НЕ ЖИТИ – ОСЬ ЩО ВАЖЛИВО А ТИМ ЧАСОМ В УКРАЇНІ...

пл. сен. ОЛЯ КАЛЬБУС, ЧХ

— Восени 1998 року, точніше 23 листопада, після чергових спільних акцій у Львові ми домовились про створення дівочої морської залоги УСП, — згадує пл. сен. пр. Ольга Калітовська, ЧХ. — Ми — це колишні юначки гуртка «Меви» куреня ч. 6 ім. Лесі Українки (Наталка Міліянчук, Марта Міліянчук, Ілона Тижбір), Ольга Калітовська з гуртка «Ластівки» куреня ч. 2 ім. Олени Степанівни і, звичайно, виховниця «Мев» та перша «хвиля» в Україні ст. пл. Ольга Чуквінська, ЧХ. Позналили нас «Яхтклуб» під керівництвом Валерія Шмідта, «Джемборі 96», «Черемош 97», а також усі, крім мене, належали до спільної з хлопцями юнацької залоги «Діти капітана Шмідта».

Наша залога одразу поринула у вир подій і акцій станиці Львів. Наталка Міліянчук була нашим основним натхненником, рушійною силою, генератором ідей та стерновою.

< Під час змагу на ріці Прут, 2017 р.

ДО 60-ЛІТТЯ КУРЕНЯ УСП «ЧОРНОМОРСЬКІ ХВИЛІ»

▼ «Чорноморські хвилі» посміхаються пригодам у вічі.
Фото Ольги Тарасович

В лютому до нас приєдналися «степанівни» пл. вірл. Марта Коритко, пл. розв. Іра Метельська, моя виховниця ст. пл. Ольга Камінечна та колишня членкиня куреня ч. 30 ім. Катрусі Зарицької пл. вірл. Марічка Шупер.

Наші ще юнацькі серця горіли завзяттям і мріями. Ми кинулись у вир станичного життя, не маючи уявлення, що таке СЗ та СС. Коли у лютому нас побільшало, одразу перед Станичним Збором, ми на решті «дійшли» до нашої назви. Пропозицій було декілька, та плин років, насиченість нашого життя акціями і подіями розвіяли ті спогади. Як сказала Оля Чуквінська: «Я настільки зрослась з назвою "Озеро Синевир", що здається, інших пропозицій і не було». Нам одразу усім припала до душі ця назва.

Чому Синевир? Бо це глибоке чисте озеро серед гір — явище, схоже на диво, на мрію. Ми прагнули втілення дивовижної мрії — сильний дівочий водний старшопластунський курінь в Україні.

З часом на обрії з'являються інші українські залоги: «9 Вал» у Львові та змішана залога «Дністер» в Івано-Франківську (2012 р.).

— Залога «9 Вал» утворилася у 2001 році. Назву ми придумали лише згодом: уявляли найпотужнішу хвилю в океані, — розповідає пл. сен. праці Мар'яна Трегуб, ЧХ. Її запропонувала Надія Цюра.

Нас було 9 учасниць: я стернова, Маріанна Бобко, Марта Муляк, Христина Казмірчук, Оля Полішко, дві сестри Ціж, Юля і Оля, Олеся Чайківська, Олеся з Дрогобича... та Надія Цюра (на жаль, не довго).

^ Зустрічі «Чорноморських Хвиль» доповнюють гарні тематичні мистецькі вироби. Адже є традиція серед морських пластунів: якір дарують Чорноморцєві на весілля

А у липні 2017 року на берегах Дністра започаткована моя залага — «Озеро Несамовите» (Львів, Україна). Хоча номінально ми сеньйорська залага, та в душі (і на ділі) кожна з нас несамовито прагне допомагати кожній «Хвилі», яка виростає з краплини, наповнювати бурхливе море Великої гри. В Україні нас є шестеро. Усі ми є кваліфікованими інструкторами з водних ділянок, водного мандрівництва та безпеки на воді, попри нашу активну діяльність у станичних та крайових проводах. Серед нас є перша в Україні гетьманська вірлиця Анна Полюга та вірлиця-гребець Наталя Снурнікова.

Сьогодні українська частина 16-го куреня займає активну позицію в морському пластуванні України та навіть світу. Ми можемо пишатися нашими водними вишколами і таборами. В проводі кожного з морських заходів є «Чорноморські Хвилі». І не лише морських: дівчата працювали і працюють в булах спеціалізацій, у булаві міжнародних зв'язків, референтурі третьої проби, проводі кошів та станиць чи округ.

Вишкіл практичного пластування (водний) «Черемош» відбувається щороку в травні на одноіменній ріці поблизу с. Нижня Дземброня. Першою капітаном-жінкою цього складного вишколу у 2021 році буде Мар'яна Кінах (довелося скасувати у 2020 році через карантин).

^ «Чорноморські Хвилі» з курінним прапором, посвяченим 27 квітня 2012 року в церкві свв. Петра і Павла у Львові. Фото Ольги Тарасович

СТВОРИВШИ ЗАЛОГУ, МИ ВСТУПИЛИ ДО КУРЕНЯ Ч.16 УСП ЧХ.

В ті часи було тяжко зі спорядженням, ми багатозшили, клеїли і ремонтували. Допомогали хлопцям-«Чорноморцям» зі спорядженням та майном для морського пластування. Їздили на всі можливі табори, вишколи і змагання.

Марта Муляк (тепер вона саменька ЧХ в Лондоні) була першим капітаном першого Свята Моря 2001 року на Погулянці. Допомогавав їй тоді св. пам. пл. сен. Олесь Криський. Свято вдалося чудовим, і з того часу ЧХ/ЧМ почали робити такі свята щорічно. Крім того, ці святкування ми мали б робити згідно зі статутом куреня.

Маріанна Бобко була першою дівчиною-капітаном на КМТ 2008 року на острові Великий біля Києва. Це був перший КМТ, куди прийшла чайка Спас і стояла цілий табір. Таборовики мали на ній гутірки з вітрильництва.

Проїснували ми десь 4-5 років. Дехто з дівчат емігрував, інші вийшли з Пласту з особистих причин. До останнього залишилась я і Маріанна, ми перейшли до залаги «Озеро Синевир», тож на деякий час залага «9 Вал» перестала існувати.

> «Ніщо нам лихо, ні пригоди!», коли поруч — вірні подруги. Фото Ольги Тарасович

Крайові та окружні морські табори, Вишколи інструкторів морського пластування «Морська Школа», Дні Моря, «Мазури» — вишкіл з вітрильництва, мандрівки річками, — усюди «Хвилі» виявляють неабияку організованість, уважність та відповідальність.

МОРСЬКІ ПЛАСТУНИ ВІТАЮТЬСЯ «АГОЙ!», А ПРОЩАЮТЬСЯ ПОВАЖАННЯМ «ДОБРОГО ВІТРУ!». МАЄМО НАДІЮ, ЩО ПОДОРОЖУВАТИ З «ЧОРНОМОРСЬКИМИ ХВИЛЯМИ» ТОБІ, ЛЮБИЙ ДРУЖЕ ТА ЛЮБА ПОДРУГО, СПОДОБАЛОСЯ. ТОЖ ДОБРОГО ВІТРУ! І ДО ЗУСТРІЧІ НА ВОДІ!

«НАРОДУ ВОЛЬНОГО СИНИ» ДО 100-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ ПЛАСТУ НА ЗАКАРПАТТІ

пл. сен. АНДРІЙ РЕБРИК, ЦМ,
станція Мукачево

Мала прогулянка на спортивній площі «на Флюдрі», по дорозі до Доманинців (тепер район Ужгорода). Сидять: Слава Бирчаківна, Соня Могильницька, Володимир Комарницький, Остап Вахнянин, Стефанія Дяків, Августин Шерегій, Августин Геґешиш і Микола Медвідь. За деревом невідомі. Травень 1924 р. Зберігається у фондах Пластового музею в США, Клівленд, Огайо

«ДЛЯ МЕНЕ НЕМАЄ СУМНІВУ, ЩО ЗАКАРПАТСЬКИЙ ПЛАСТ ВІДІГРАВ ДУЖЕ ВАЖНУ РОЛЮ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ВІДРОДЖЕННІ ЗАКАРПАТТЯ, БО ЗАКАРПАТСЬКИЙ ПЛАСТУН ДОБРЕ ЗНАВ, ЩО ВІН ЧЛЕН УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ, ЯКИЙ Є ГОСПОДАРЕМ СРІБНОЇ ЗЕМЛІ», –

так писав з нагоди 50-ліття Пласту на Закарпатті один з його організаторів Володимир Комаринський².

Степан Пап, останній Крайовий Звітодавець Закарпатського Пласту, у «Пластовому альманасі» подає дату заснування першого пластового відділу в Берегові як 1 жовтня 1921 р. Ця ж дата підтверджується і Звітом діяльності Головної Пластової Управи Підкарпатської Русі від 1925 року. Багато закарпатських пластунів, як от Федір Савчур³ чи Дмитро Бандусяк⁴, у своїх спогадах також згадують, що Пласт в Закарпатті був заснований восени 1921 року.

Можна припустити, що іскра пластової ідеї потрапила на Закарпаття разом з емігрантами з Галичини та Великої України, які масово втікали від переслідувань польської влади та советів до більш демократичної Чехословаччини. Саме так тут опинились Андрій Аліськевич, Остап Вахнянин, Леонід Бачинський, Володимир Бірчак, Володимир Комаринський та інші.

Але систематична виховна діяльність та перший пластовий відділ (гурток) Закарпатського Пласту все ж починається тоді, коли вихованець д-ра Олександра Тисовського Володимир Комаринський на запрошення директора гімназії Андрія Аліськевича провів перші класичні пластові сходи для учнів Берегівської гімназії. Сталося це в неділю, 11 грудня 1921 року:

«По Службі Божій зійшлися ми в одній з класів гімназії. Прийшло понад 30 хлопців, два понад 15 років, 5 чи 6 — 13-14 річних, а решта з першої і другої класу у віці від 10 до 12 років. Дівчат були троє: Магда Гриць, Ганна Косак і Наталка Гаврищук, всі три около 13 річні. З професорів брали участь проф. Михайло Демчук, проф. Андрій Дідик і проф. Корнило Заклинський. Вже під час сходин на хвилю прийшов і директор Андрій Аліськевич»⁵.

— ” —

А ВЖЕ ВІД ГРУДНЯ 1921 РОКУ І ПРОТЯГОМ НАСТУПНИХ КІЛЬКОХ РОКІВ ПЛАСТ У ЗАКАРПАТТІ РОЗРІСЯ ДУЖЕ ШВИДКИМИ ТЕМПАМИ – ВІДДІЛИ (ГУРТКИ АБО КОШІ) БУЛИ ЗАСНОВАНІ У ВСІХ БІЛЬШИХ МІСТАХ ТА МІСТЕЧКАХ КРАЮ: УЖГОРОД, МУКАЧЕВО, ПЕРЕЧИН, ХУСТ, ТЯЧІВ, РАХІВ, БЕЛИКИЙ БИЧКІВ.

А від 1929 року почала діяти в Закарпатті структура Село-Пласту, покликана залучити до організації не лише гімназійну, а й сільську молодь. Це, зокрема, відбулося і стараннями Йосифа Пешека, чеха, який був жупним (обласним) Звітодавцем Союзу скавтів Чехословаччини і надзвичайно багато доклався до організації Пласту на Закарпатті. Зокрема, його стараннями були видані перші пластові посібники, придбано таборове майно, отримані пластові домівки (кімнати) тощо. Так про нього відгукнулись пластуни по його смерті:

«Хто з нас, пластунів, не знав сеї людини. Хто не відчував, що єсть у нас вірна опіка, яка дбає про нас та наші інтереси. Хто не ставив собі ідеалом ту людину, що перетяжена працею все ж таки находила час бути з молоддю, жити її життям і радіти про успіхи розвитку Пласту на Підкарпатській Русі»⁶.

Зазначимо, що на той час Пласт не був єдиною скавтською організацією на території Підкарпатської Русі⁷. Тут існували також й інші національні скавтські організації: чеський «Юнак», угорський «Черкес», єврейський «Кадіма-Гашомер», а також московфільський «Рускій Скавт». Усі вони юридично належали до Союзу Скавтів Чехословацької Республіки з центром у Празі.

У міжвоєнний час пластуни Карпатської України провели близько сотні таборів різного рівня та майже по всій території Закарпаття: від Великого Березного, через Ужгород, Мукачево, Сваляву і Хуст аж до Кобилецької Поляни і Ясіня. Комендантами таборів були Володимир Комаринський, Леонід Бачинський, Ростислава Бірчак, Михайло Бажанський, Богдан Заклинський, Анна Устіянович, Богдан Аліськевич та ін. А у Верхньому Водяному мали навіть стаціонарний Гуцульський табір.

Провід пластового відділу ім. Корятовича ужгородської державної гімназії. Сидять: Остап Вахнянин, опікун Пласту; Слава Бирчаківна, заступниця провідниці дівочої сотні; Стефанія Дяків, писарка (5 кл. гімн.); Володимир Комаринський, полковник (8 кл. гімн.). Стоять: Микола Медвідь, сотенний писар (6 кл. гімн.); Августин Шерегій, сотник 2-ї сотні (6 кл. гімн.); Августин Геґешиш, сотник 1-ї сотні (6 кл. гімн.). Лютий 1924 року. Зберігається у фондах Пластового музею в США, Клівленд, Огайо

¹ Поетична назва Закарпаття, автором якої є Василь Пачовський. Походить з легенди про віднайдення в краю срібного дзвона, подарованого Ярославом Мудрим і знищеного угорською владою.

² Володимир Комаринський. П'ятьдесятліття Закарпатського Пласту. Вісник Головної Управи Карпатського Союзу. Ч. 3 (1), лютий 1971, Нью Йорк. З фондів Ukrainian Research Institute at Harvard University.

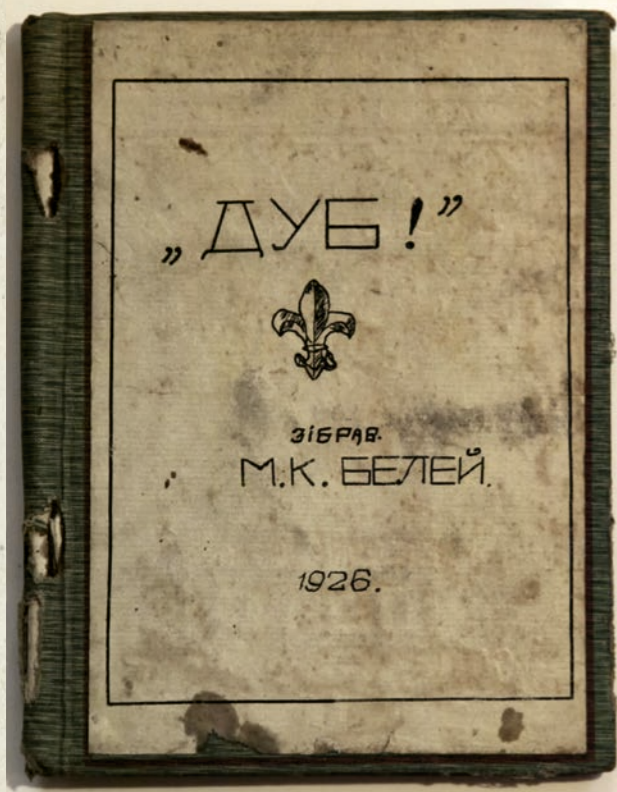
³ Федір Савчур: до питання заснування Пласту у Берегові <https://100krokv.info/2015/12/fedir-savchur-do-pytannya-zasnuvannya-plastu-u-berehovi/>

⁴ Микола Бандусяк: Спогади про діяльність Пласту в Берегові <https://100krokv.info/2012/06/mykola-bandusyak-spohady-pro-diyalnist-plastu-v-berehovi/>

⁵ Зі спогадів Володимира Комаринського. Ukrainian History and Education Center Archives. Volodymyr Komaryns'kyi papers <https://www.ukrhec.org/collections-research/archives/volodymyr-komarynskyi-papers>

⁶ «Пластун-Юнак-Черкес», ч. 1, травень 1925 р.

⁷ Підкарпатська Русь — офіційна назва Закарпаття у складі Чехословаччини до 26 жовтня 1938 року.

▲ Обкладинка рукописного пластового співаника, упорядкованого Михайлом Белеєм 1926 року. Зберігається у родинному архіві Белеїв, Великий Бичків, Закарпаття

Серед ілюстраторів, що ними переважно були самі пластуни, ці видання оформляли ще й молоді митці, що згодом стали класиками українського мистецтва: Йосип Бокшай, Михайло Михалевич та Роберт Лісовський.

Пластуни брали активну участь і у громадському та політичному житті Карпатської України⁸. Вони були учасниками з'їздів народовецької (патріотичної) молоді в Ужгороді та Мукачеві, брали участь у з'їздах «Просвіти», організували просвітницькі та антиалкогольні кампанії у селах. Брали активну участь у підготовці виборів до Союму Карпатської України, працювали на різних ланках в уряді цього державного утворення, а пластун Вікентій Шандор став представником Уряду Карпатської України в Празі. Пластовий курінь «Нова сцена» під проводом братів Євгена та Юрія Шерегіїв перетворився на професійний український театр. А пластова молодь першою поповнила лави «Карпатської Січі».

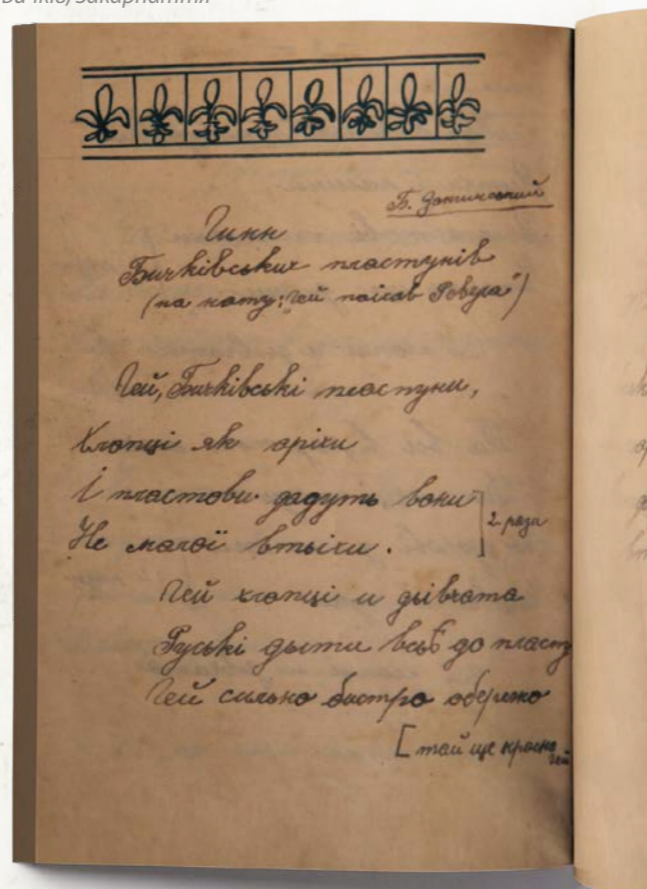
«Тому не диво, що коли прийшлося зі зброєю в руках боронити Закарпаття проти інвазії мадярів, пластуни станули в ряди Карпатської Січі, щоб боронити свою Батьківщину, і гинули вони під Севлюшем, під Іршавою, на Копанських Полях, в Хусті, в Тересвянській Долині і в Великому Бичкові», — згадує скавтмастер «Клен»⁹.

▼ Сторінка з рукописного пластового співаника Михайла Белея з текстом гімну бичківських пластунів. Зберігається у приватному архіві родини Белеїв, Великий Бичків, Закарпаття

Закарпатські пластуни у складі чехословацького скавтінгу також постійно брали участь у міжнародних зустрічах — світових та європейських джемборі — в Англії (1929), Чехії (1931), Угорщині (1933) та ін. І, що цікаво, закарпатські пластуни послідовно на всіх таборах і зустрічах поруч з офіційним прапором Чехословаччини вивішували синьо-жовтий стяг та декларували українську ідентичність автохтонних мешканців свого краю.

НАЙВІДОМІШИМ ПЛАСТОВИМ ВИДАнням В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ БУВ ЖУРНАЛ «ПЛАСТУН-ЮНАК-ЧЕРКЕС»,

що видавався від 1923 до 1935 р. спочатку трьома мовами, українською, чеською та угорською, а потім — тільки українською. До слова скажемо, що в той час майже кожен пластовий курінь чи осередок в краю мав свій друкований чи рукописний пресовий орган: «Берегівський Пластун», «Бичківський Пластун», «Севлюський Пластун», «Таборит», «СКОБ», «М'яв», «Ватра», «Мочарі», «Карпати», «На стійці» і нарешті — «Молоде життя», авторами текстів до яких були такі видатні літератори як Спиридон Черкасенко, Марійка Підгірянка, Улас Самчук, Василь Гренджа-Донський, Іван Ірлявський, о. Зореслав, Василь Пачовський та ін.

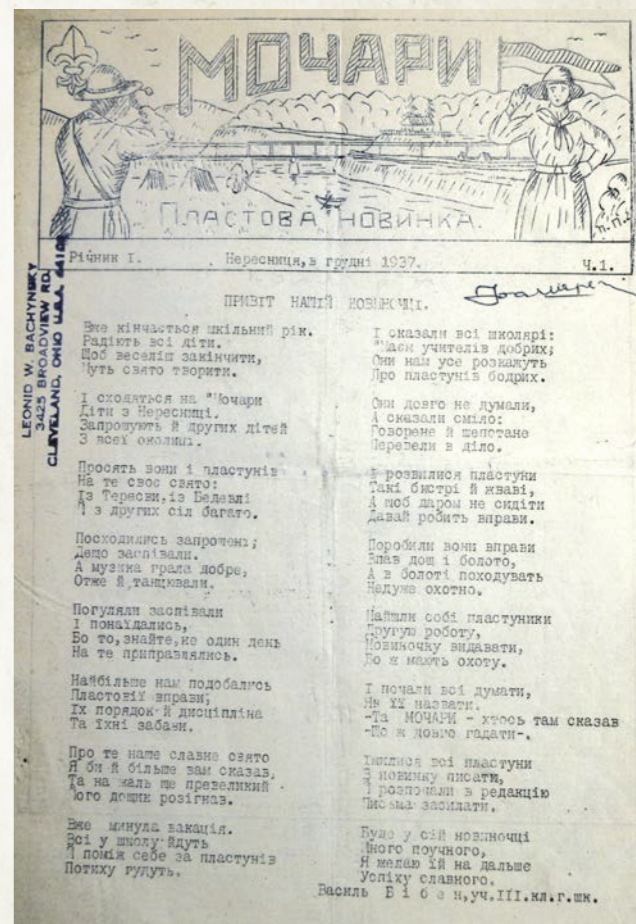
Пластунка Маргарита Бонкало, учителька, під час пластового табору у Верхньому Водяному, липень 1934 року. Фото зберігається у приватному архіві родини Белеїв, Великий Бичків, Закарпаття

ПЛАСТ ВІДІГРАВАВ ВАЖЛИВУ Й ОСНОВНУ РОЛЬ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ВИХОВАННІ МОЛОДІ НА ЗАКАРПАТТІ В МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД.

Він встановив фундаментальні моральні, етичні та педагогічні канони, на яких виховувалося і виховується не одне молоде покоління. Пластуни першими стали у збройній обороні щойно проголошеної Карпатської України у березні 1939 року, через пластову виховну систему за неповне двадцятиліття перейшли тисячі молодих людей, вчителів, інтелігенції та ін.

ПЛАСТ ЗУМІВ ЗАЛУЧИТИ ДО СВОЇХ ЛАВ ВЕЛИЧЕЗНУ КІЛЬКІСТЬ МОЛОДІ З УСІЄІ ТЕРИТОРІЇ ЗАКАРПАТТЯ, ЗАКЛАСТИ БЕЗЛІЧ КУЛЬТУРНИХ ОСЕРЕДКІВ, АМАТОРСЬКИХ МИСТЕЦЬКИХ ТА ДРАМАТИЧНИХ ГУРТКІВ, СПОРТИВНИХ ГУРТКІВ ТОЩО.

Обкладинка пластового часопису «Мочарі», що друкувався проводом Пласту Закарпаття у Нересниці на Тячівщині за редакцією Василя Бібена, грудень 1937 року. Зберігається у фондах Пластового музею в США, Клівленд, Огайо

⁸ Назва Закарпаття від 26 жовтня 1938 до падіння української державности в краї у березні 1939 р.
⁹ Пластове псевдо Володимира Комаринського.

СТ. ПЛ. СКОБ РОМАН ДЗЕДЗИК: «ЦЕ НАЙКРАЩА ІСТОРІЯ — ДБАТИ ПРО СВОЄ ЗДОРОВ'Я»

Старшопластунський вік — це, зазвичай, мегаактивність, багато енергії, плянів до реалізації як у Пласті, так і в професійному чи особистому житті. Однак будь-яка активність часто має межі.

Розмовляємо зі ст. пл. скобом Романом Дзедзиком, ОЗО, якого добре знає велика пластова родина в Україні та по інших краях під псевдом «Колобок». Впізнають його саме через активність і через те, що вже встиг зробити і робить. Хтось пам'ятає з юнакування, дехто вдячний як виховнику, хтось каже «спасибі!» за спільні мандрівки, табори, спортивні події і просто незабутні пригоди, хтось не забуває Майдан, дехто цінує за професійні якості. Ми ж розпитали друга Романа про його життєві цінності, про роки становлення і усвідомлення того, що вважає пріоритетом у житті.

— Друже Романе, яким був Твій перший крок назустріч Пласту?

— Все відбулося доволі цікаво і динамічно. 9 серпня 1997 року мій троюрідний брат Ярको Сидорський покликав до Пласту і, як не дивно, я відразу поїхав на табір «Леґіон». Яскравий спогад. Ярको тоді прийшов і сказав: збирайся!

На той час, зрозуміло, я не був знайомий з ніким із пластунів. Повен «ЛАЗ» (автобус виробництва Львівського автобусного заводу — ред.) хлопців, в якому всі знають друга «Цвіркуна». Отже, з першого дня я зрозумів: комендант — Юрко Міндюк.

На тому «Леґіоні» я позбувся 8 кг ваги. Рій, до якого належав, мав назву «Кадра» (як кіш у Січових Стрільців). П'ятьох хлопців з нашого гуртка забрали з табору батьки. Я один «дожив» до його завершення. Досі пам'ятаю тих хлопців: «Мося», «Дарко», «Мелкій», «Остап» і «Юлік». Я був наймолодшим, десятирічним. Наступний за віком мав 12 років.

— ” —

СПЕРШУ В ГУРТКУ СТАЛО НА ОДНОГО МЕНШЕ, ПОТІМ ЩЕ ОДИН ЗНИК ДОДОМУ. ТОДІ КАЖУ СОБІ: ГАРАЗД, ВПОРАЮСЯ, ХОЧ І ПРАВИЛА ТУТ ІНШІ.

Всі знали, що таке стійка, а я ще не знав; всі знали інші таборів премудрості — я навчився. При цьому щоразу мав яскраві спогади. Наприклад, про перший алярм. Я, з нещасним ще радянським ліхтариком в руці, добігаю до місця збірки, а всі вже там і співають якусь пластову пісню (це був Обіт — хтось складав Присягу).

Павло Білоус, «Кабул», часто згадує, коли я біжу свій черговий марафон, мовляв, я свій перший біг мав до містечка Кременець на Тернопільщині під час «Леґіону».

Хлопці кепкували між собою: цей кадр (тобто я) прибув на табір з машинками — дитячими забавками. А я жодного разу під час табору їх не витягнув з наплечника, бо ж виховники сказали, що будемо бавитися, але в доросліші ігри.

Я пройшов цей табір з кінцевим вислідом «добре», доробився до такого результату, а потім були перші гурткові сходини у Львові. Я прийшов у старій сорочці, яку мама знайшла на «секонді», а на ній — відзначка з «Леґіону». В гуртку були хлопці старшого віку, а табір «Леґіон» вже тоді в Пласті славився.

— ...і що далі?

— Потім намагався максимально заангажувати своїх друзів до Пласту. Сталося так, що в курені утворилося два середовища. На жаль, почалося «вставляння палиць» одне одному. Щоб надалі був толк з того всього, нас поділили. З Романом Терлецьким ми пішли створювати курінь ім. Богдана Хмельницького. Головним ініціатором був виховник Андрій Жупник.

У березні 2003 року ми заснували цей курінь, а влітку — перший курінний табір.

— Це ще один гарний спогад?

— Так, але найбільш яскравим став наступний, 2004 рік. Ми максимально зголосилися на крайові табори, п'ятнадцять осіб. Я став першунем «Золотої Булави», інші хлопці — на інших таборах. Наш курінь отримав число 69.

У 2005 році ми ще чисельніше взяли участь у крайових таборах. Друзі Богдан Яцун і Роман Орищенко провели в Черкаській області «Джуру» — крайовий апробаційний табір, а «Леґіон» в Холодному Яру провів Віталій Троць.

Роман Дзедзик під час бігу з перешкодами. Всеукраїнський проєкт «Рейс Нейшн». Київ, 2019 р.

^ Стьйкові біля плаццаниці у подвір'ї церкви св. Андрія. Вгорі юнаки Орест Ваврух, Сергій Малахівський, друг «Сливка»; спереду Юрко Костюк, Тарас Ваврух, Роман Дзедзик. Львів, 1998 р. Фото Андрія Павельчака

У Суботів Андрій Жупник привіз наш курінний табір, і ми провели там посвяту прапора. Перший раз посвятили прапор у серпні 2005 р. саме в Суботові, а наступного року на День Пластової Присяги в Соборі св. Юра — вдруге.

В той час Андрій Жупник як зв'язковий мав деякі непорозуміння з другом Миколою Музалою, бо їхні погляди щодо куреня УПЮ та чисельності не збігалися. Андрій Жупник не вважав за правильне робити якісь чисельні обмеження. Отже, у посвяті прапора у Львові взяло участь вісімдесят юнаків. Курінним тоді був пл. розв. Володимир Мисак. Ми всі були в однакових штанах, берцях. Ми тоді пишались нашою чисельністю та активністю, а в станиці дехто говорив, що бере не якістю, а кількістю.

Може, в Андрія Жупника тоді не було ідеального бачення щодо курінної пластової системи, але він вмів захопити, запалити в нас оту юнацьку романтику. Багато що я досяг саме завдяки другові Андрію.

**ЗРЕШТОЮ, ЧИСЕЛЬНІСТЬ КУРЕНЯ —
ЦЕ ТЕ, ЩО ПОТІМ ВІДОБРАЗИЛОСЯ
В 15 СОТНІ САМООБОРОНИ МАЙДАНУ.
БАГАТО ХЛОПЦІВ З НАШОГО КУРЕНЯ
БУЛИ В НІЙ.**

Пригадую курінний табір в околицях с. Сприня на Самбірщині. З 800 бельок ми зробили повноцінну козацьку Січ. Вихідці з «Хмельницьких» скажуть: це був найкращий курінний табір. Так ми його і назвали — «Січ». Не завжди і не все там збігалося з пластовою програмою, але табір як цілість назагал передав романтику і створив атмосферу, як козаки таборували на Січі. Це точно заслуга нашого зв'язкового Андрія Жупника. Він навіть вчив нас гри на гітарі, щоби пластові ватри виглядали як слід. 17 років тому друг Андрій заклав міцний фундамент, який згодом нагадав про себе під час Революції Гідності, в 15-й сотні, про яку згадував.

— **Що зараз із куренем?**

— На цей час є 8 гуртків. Бережемо традицію. В «Хмельницьких» я й досі виховник у гуртку старших юнаків. Перед тим був виховником гуртка «Карпатські Вовки» (з нього п'ятеро юнаків перейшли в УСП), потім — гуртка «Бабаї» (четверо тепер в УСП), тепер третій мій гурток — «Колібри».

— **В Уладі старших пластунів теж активно пластуеш?**

— У 2006 році перейшов до УСП. Щодо активності, був, здається, три роки комендантом акцій до відзначення Листопадового зриву у Львові. Мене захоплює тема УСС. Чотири рази — бунчужний на таборі «Говерля» (2011—2014 рр.). Від 2014 до 2019 року був у провіді ЛШ. Попередні два роки — головний бунчужний. У 2017 році був комендантом «Легіону». Зголосився, бо мав таке бажання і наблизився ювілей: минуло 20 років, відколи я наймолодшим прийшов на цей табір.

— **Твоє пластування не обмежується лише Україною...**

— Так. Перше знайомство з пластуванням у США відбулося, коли мене запросили на другий рівень ЛШ. Таборував у Гантері.

Дуже тісно співпрацював із друзями-«вовкулаками» Любком Домашевським і Юрком Мончаком, але найкраще, з ким запізнався, — це пл. сен. Данило Захарчук. Ми стали близькими по духу з Данилом, його дружиною Ксенею, тетою Талею. У 2017 році вони приїздили в Україну, у Львів — гостювали в мене, а я до них приїжджаю. Таке відчуття, ніби це друга моя родина.

У 2013 році мене запросили писарем на табір юнаків, що відбувався на оселі «Новий Сокіл». У 2014 році відбувалася ювілейна, 50-та «Лісова Школа». Було повно абсолювентів, велика дефіляда. Там вперше побачив друга Бориса Люшняка. Таборувало 11 учасників, була гарна атмосфера. До того часу для мене табір, де менше 50 осіб, — не зовсім те. Але «Лісова Школа» у США є прикладом, коли табір може бути мегаактивним за малої кількості учасників. В Україні ми можемо мати багато запалу, але пластуни у США мають оте слово «охота» — вони дуже завзяті.

— **Що ще Тобі впало у вічі?**

— Протягом місяця, проведеного з пластунами у США, бачив, наскільки складно їм із мовою. Став аналізувати. Минуло 70 років з часу, як їхні родичі виїхали до Америки. Це 3-4 покоління, і тепер їхні нащадки продовжують спілкуватися українською. Нікого не можна примушувати до чогось такого: кожен мав би відчуття, наскільки це чудово. Я постійно говорив і далі кажу: обмін людей між собою (вони сюди — ми туди) дуже мотивує говорити, вільно спілкуватися в середовищі.

Юнацтво у США дуже відчуває авторитет. На ЛШ щодня біля штабу я підтягувався: зробив 23, а хтось — 17. В такий нескладний спосіб можна здобути повагу. Пластуни там доволі безпосередні. Якщо ти на ділі покажеш, що можеш щось чи вмєєш, від тебе чогось корисного можна навчитися — здобуваєш авторитет, але зовсім не за віком. Якщо ж виховник чи провід спробує щось накидати, насилу «пхати» — з цього нічого путнього не вийде. Так можна й незгоду почути.

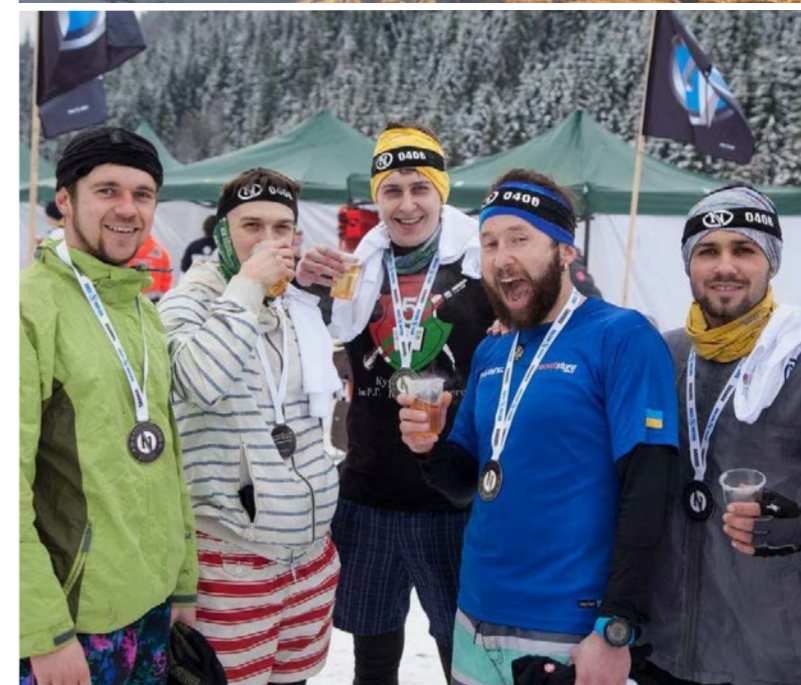
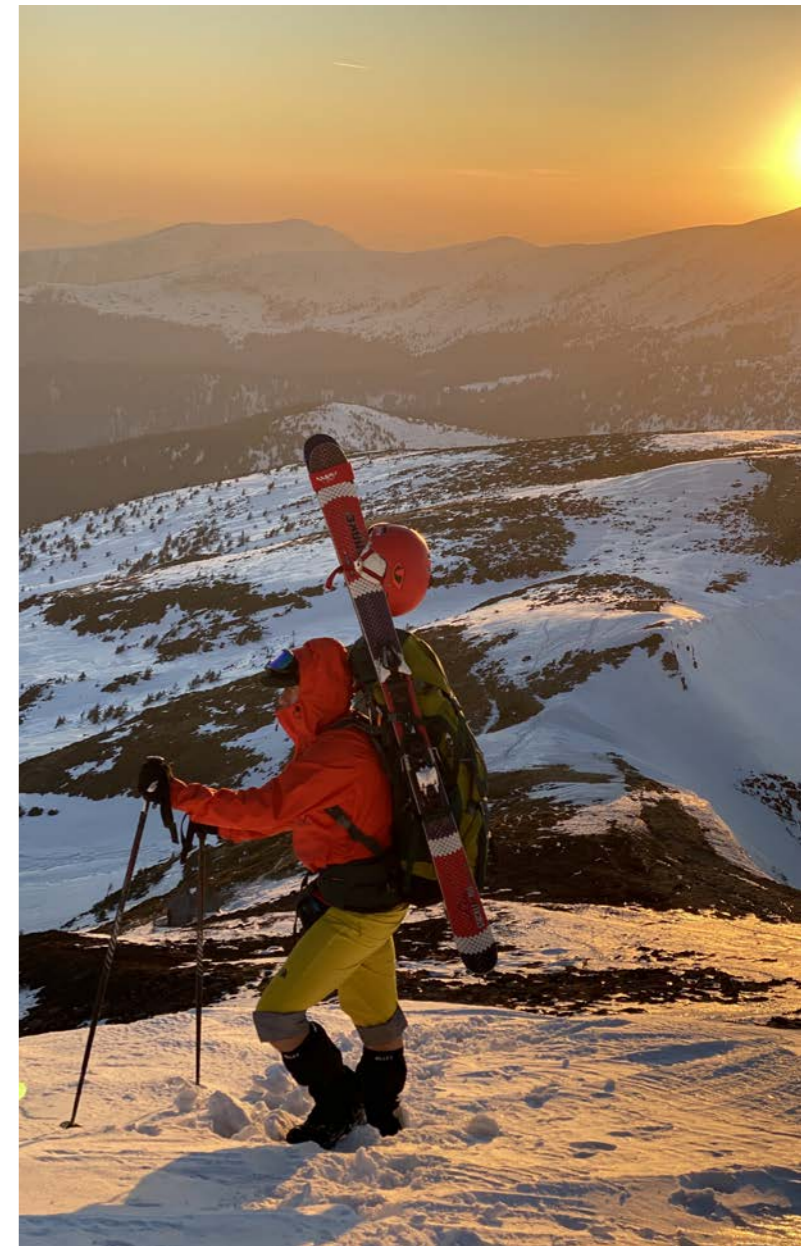
Спів — окрема тема. Це те, від чого я теж у захопленні. Нехай юнацтво в діаспорі знає 10 пісень, але як вони їх виконують! І навчаються нових. У 2019 році, як був бунчужним на одному з таборів, навчив учасників пісні Січових Стрільців «Ой видно село». Вони досі її співають.

— **Окрему сторінку у Твоїх активностях займає мандрівництво. Розкажи, будь ласка, про це.**

— Перша моя мандрівка, про яку вже згадував, відбулася на «Легіоні». Маршрут — 25 км до замку в м. Кременець і назад. Повертався з другом Романом Онуфрієвим. Ми йшли серед ночі.

> Роман Дзедзик і захід сонця на Говерлі. 1 квітня 2020 р.
Фото Кріс Кримської

> Срібні призери в командній категорії всеукраїнського проекту «Рейс Нейшн» (зліва направо): друзі «Бахіл», «Спека», «Куш», «Колоб» і «Білий». Так зародилася команда «Plast crew». Буковель, 2015 р.

1. Сім років маршрутом Петрос — Говерла. 2021 року мандрівники вирушили 7 березня
2. Роман Дзедзик дає настанови перед вимаршем. Говерла, березень 2019 р.
3. Манять панівні шпилі Карпат. Березень 2021 р. Фото Тараса Маселка

Кажу: «Друже "Толубець", я вже не можу». Він відповідає: «Кидай ноги вперед». Мотивував цим. Тоді я пройшов 50 км у віці 10 років.

Потім були гори. 1998 рік. Ми пройшли з Богданом Яцуном і Юрієм Юзичем всю Чорногору. Стартували з селища Ясіня Закарпатської області, перейшли на Драгобрат, піднялися на Петрос і пройшли Чорногірський хребет аж до гори Піп Іван. Наплечник «єрмак» станковий, нещасні черевики, які натирали, — але це мені прищепило любов до мандрівництва.

Сім років, як ми з друзями організуємо зимові мандрівки за маршрутом Петрос — Говерла. Спимішки беремо зі собою, дехто лещета тягне. Це мандрівка для друзів. Ми колись ходили тими шляхами з юнацьким гуртком, потім львівська боївка ОЗО. Тепер 5 років поспіль — це повен автобус людей. Ніхто не палить, не вживає алкоголь. Мандрівка за пластовими правилами.

— **Таким чином, тепер для Тебе це переросло у щось більше? Маю на увазі мандрівну географію.**

— Я побував у 38 країнах. Пласт мене навчив унікальної формули поєднання приємного з корисним. Отож, «спонтанні штуки» знаходять свою реалізацію. Щодо вершин, на яких побував, — це базовий табір Аннапурни у Непалі (4800 м). Також піднявся на Кіліманджаро (5895 м).

— **Коли і як з'явилося Твоє захоплення бігом?**

— Не маю пристрасти до води, плавання, інших видів спорту, але біг — так. Думаю, це почалося, коли біг ще не був аж так загально популярним. Першими мене мотивували Микита Убийвовк, «Спека», і Володимир Яцик, «Думка», які почали бігати. Я теж «вдарився» у це. Перед ними ще був Володимир Мисак.

Вони троє здолали повну дистанцію «Айронмен» (англ. — Ironman). Це змагання на найдовшій дистанції. Загальна становить 226 км і складається з 3,8 км плавання, 180,2 км їзди на велосипеді та марафону на 42,2 км. Проходження кожного етапу має відбуватися за лімітований відрізок часу. Аматори змагаються разом із професіоналами, але стартують лише через 30 хвилин після професіоналів.

У 2015 році відбувся перший масштабний всеукраїнський проект «Рейс Нейшн» (англ. — Race nation) — біг з перешкодами. Тоді нас було п'ятеро: Павло Дідула, Роман Лозинський, Микита Убийвовк, Володимир Мисак і я. Ми створили команду і здобули 2 чи 3 місце. Інші учасники — з Одеси, Харкова, в професійному одязі, мають пульсометри, а ми — як з теренової гри. На нас всі дивилися і запитували: ви хто і як вам так вдалося пробігти? А ми — пластуни: все життя по горах. Потім я був за кордоном якийсь час, а мої друзі до кінця року командою перемагали і на Буковелі, і в Києві. Всі кубки здобули.

Пригадую «Нічний Чорногірський марафон». Усю ніч біжиш по всіх двотисячниках України. Ми поїхали

не зовсім підготовані, потрапили в завірюху біля Говерли. Отож не героїстували. Минуло 2 роки, і ми пробігли цей марафон, здобувши 11 місце зі 140 учасників.

Потім на нас чекав «Рейс нейшн» у Києві. Двічі здобували друге місце. Після того — забіг з елементами кросу та гірського бігу «Сpartan рейс» (англ. — Spartan Race), потрапив у десятку 2020 року. Поступово це захоплення стало частиною стилю життя.

— **Як тренуєшся?**

— В мене немає стилю системної підготовки, це захоплення. Це саме той випадок, коли пристрасть, народжена в Пласті, дає тобі можливість вільно конкурувати з професійними спортсменами, які годинами, роками тренуються. Між іншим, мав намір взяти участь у чемпіонаті світу з бігу з перешкодами, але завадив карантин.

— **Скажи, будь ласка, чи юнакам у курені теж передаєш любов до спорту, зокрема бігу?**

— Відповім прикладом. У 2018 році готував свій юнацький гурток до «Легіону». Хлопці попросили потренувати. Допоміг. Отже, всі вони в липні вже могли 50 разів відтиснутися від підлоги, 15 — на перекладині. Ми з ними за добу пройшли маршрут Говерла — Петрос, дійшли до залізничного вокзалу у Ворохті. Це відстань — 73 тис. кроків (мабуть, біля 50 км). Відчуваю, що їм зараз комфортно. Пробігають напівмарафони.

ЦЕ НАЙКРАЩА ІСТОРІЯ — ДБАТИ ПРО СВОЄ ЗДОРОВ'Я. РОБИШ НІБИ МАЛІ КРОКИ Й ОТРИМУЄШ ЗАДОВОЛЕННЯ ВІД ЦЬОГО, А МИНАЄ ЧАС — І ВИЯВЛЯЄТЬСЯ, ЩО МОЖЕШ СТАТИ В ОДИН РЯД ІЗ ПРОФЕСІОНАЛИ.

— **Друже Романе, на завершення розкажи, будь ласка, за яких обставин і коли народилося Твоє пластова псевдо?**

— Народилося воно у 1997-му, відразу, як увійшов до автобуса дорогою на «Легіон». Хтось вигукнув: «О, дивіться, який він повненький! Як Колобок». Так і «приклеїлося» псевдо.

— **Спасибі за розмову.**

Запитував пл. сен. Юрій Леськів, СМ

Довідка. Друг Роман народжений 1987 року у Львові, в сім'ї Андрія та Христини Дзедзиків. Батько за фахом інженер, мати — лікар.

До Пласту вступив у десятирічному віці. Став членом гуртка «Риси» куреня УПЮ ч. 5 ім. Романа Купчинського. Також два завершальні роки юнакував у курені УПЮ ч. 69 ім. Богдана Хмельницького. В УСП ст. пл. скоб Роман Дзедзик належить до куреня ч. 15 «Орден Залізної Остроги» ім. Святослава Завойовника.

Працює менеджером з продажів холдингу емоцій «!FEST».

ПЛЕКАЙМО І ЗБЕРІГАЙМО НАШІ ТРАДИЦІЇ ТА ЗВИЧАЇ

пл. сен. ІРИНА ЧАЙКОВСЬКА ПАВЛІВ, Гр.,
Монреаль

— ” —

**ЧИ ТИ РАНО ДО СХІД СОНЦЯ
БОГУ НЕ МОЛИЛАСЬ?
ЧИ ТИ ДІТОЧОК НЕПЕВНИХ
ЗВИЧАЮ НЕ ВЧИЛА?**

Цими словами Тарас Шевченко запитує Україну, наче матір, чи вона свідомо своїх обов'язків. У його понятті не вчити своїх дітей звичаїв є таким же гріхом, як і не молитися Богові. Іншими словами, звичаї і традиції — це святість народу.

Кожна спільнота, зокрема така спільнота, як народ-нація, зберігає і шанує свої предвічні традиції. Традиції — це духовні надбання народу, його стиль і спосіб життя, його вірування, обряди, звичаї і побут, що їх передають батьки своїм дітям, з покоління в покоління. Традиції — це писані і неписані закони, які народ творив, зберігав, ними дорожив і згідно з ними жив впродовж довгих віків.

Віддзеркаленням культури кожного народу є його звичаї і водночас його мова з різними говорами. Звичаї нації-народу чи окремих соціальних груп творилися протягом багатьох століть. Звичаї — це не щось відірване, це суцільне ядро, по якому пізнається народ у минулому й сучасному. Звичаї, як і мова кожного народу, є віддзеркаленням його духовної культури.

Всім тим духовним надбанням, які народ творив і плевав впродовж віків, не раз загрожували різні небезпеки, зокрема під час чорних днів історії України: великої руїни, різних лихоліть і поневолення, коли народів загрожувало зникнення з лиця землі. У ті гіркі і трагічні часи народ вставав з руїн і починав творити нові цінності життя, бо сильні засади прадавніх традицій скріплювали його духовність і додавали йому живучості для нових виявів творчості впродовж життя наступних поколінь.

У своїх релігійних, суспільних і національних традиціях український народ зумів виплекати притаманні йому духовні риси, зокрема естетику і досконалість відчущань. І саме на основі цих рис характеру розпізнають і визначають народ не тільки у сучасному, а й у його історичному минулому.

Все те, що стосується зберігання традицій у народі, безпосередньо стосується і зберігання родинних традицій. Бо родина — це найменша складова клітина великого організму, що ми його називаємо народом-нацією. І залежно від того, як у родинах зберігають традиції і як дотримуються звичаїв і рідної мови, так буде виглядати цей народ, ця нація в цілому. Коли живуть традиції — живе і нація.

Український народ високо цінував і цінує родину, в якій плекається своєрідний український стиль життя, оснований на засадах християнських і народних традицій. Родина вважалася першою і основною школою у вихованні молодого покоління. Однак, щоб родина справді могла бути такою школою українського життя, вона мусить плекатися все те, що її пов'язує з народом. Мова, релігія, звичаї — все це є духовним кормом, необхідним для розвитку молодої людини, для оберігання її перед асиміляцією та для власної охорони перед духовним занепадом.

Живучи у діяспорі, де свобода й воля сприяють нам на кожному кроці, ми часто забуваємо про наш обов'язок бути першою школою українства для наших дітей. В Україні, за радянської влади, ролю виховання молодого покоління перебрала держава. І єдиною щирою і вірною нашим традиціям українською школою залишалася не заторкнута ще і здорова українська родина. І саме вона мала обов'язок продовжувати традиції наших предків, особливо християнські традиції. Тому у вільному світі ми поклали велику надію на цей нескорений і жевріючий дух української християнської родини й народних традицій, що зберігася на рідних землях.

Завдяки здоровому родинному домові на рідних землях і в діяспорі наш народ зумів по сьогодні зберегти усі ті цінності, які від колиски формують душу молодого покоління. Саме завдяки здоровому родинному глумові наші традиції вистояли перед катаклізмами століть, перед лихоліттями кріпацтва й неволі. Хоч ворог винищував наші культурні надбання, народ зберіг і зберігає все те, що творила і творить душа народу й дух нації.

Впродовж століть український народ створив великі скарби наших звичаїв і релігійно-культурних традицій, які припадають на різний час календарного року. У наших різдвяних, великодніх чи купальських традиціях є низка своєрідних поєднань староукраїнських дохристиянських звичаїв з християнськими виявами культури. Всі ці традиції так тісно сплелися в одне, що не уявляємо собі Різдва без куті чи Великодня без писанок, Святої Трійці без клечання.

Хто зберігав цю більше як 1000-літню культуру, ці традиції наших предків? Ніхто інший, як народ, бо культура живе в народі, а його ядро — це родина. Спільність мови і традицій були тими вузлами, які з'єднували народ та поодиноких людей, де б вони не жили, в одну народну спільноту, в одну націю. Тому

наші різдвяні свята дуже багаті символікою. В Україні вірили, що на Святий Вечір духи предків, мертвих і забутих, злітаються на вечерю, і ніяка віддаль цьому не перешкодить.

Українська родина в діяспорі, чи тепер в Україні, має всі можливості плекання українських традицій. Скільки чару, глибокої символіки і родинної атмосфери приносить Різдво Христове, коли зійде перша зірка і до Святвечірнього столу засідає вся родина або й увесь рід! Дванадцять страв, кутя, порожня тарілка для тих рідних, що відійшли у вічність і невидимими душами прилітають до нас, щоб бути з нами при цій святковій трапезі. А запаленням свіч і колядою «Бог Предвічний» ми символічно об'єднуємося з рідними і з усім нашим народом саме в час Святвечора.

Знову ж, Великодні традиції збагачують нас своїми незрівнянної краси писанками, свяченням пасок, чарівними гагілками, пов'язаними з хороводами, обливанням понеділком, відвідинами могил рідних та іншими звичаями. Тож не забуваймо наших традицій і святкуймо велично й достойно наші свята, передаючи ці традиції у спадщину дітям і внукам як дорожочинні скарби. Обов'язком усіх наших організацій має бути зберігання традицій свят.

В одному виховному довіднику сказано так: «Першою школою кожної дитини є її дід, її родина, і зокрема мама, як перший учитель. Виховання, яке дитина прийняла від батьків своїм серцем, залишається з нею до кінця життя, бо ранні впливи, як правило, залишаються у дітей найстійкішими з усіх вражень. Коли захитані фундаменти української родини, тоді ця родина перестає бути першою школою для молодого покоління, де плекається рідна мова і незлічимі наші традиції».

Тож не будьмо байдужими, плекаймо наші святкові традиції у родинах, щоб наше молоде покоління, приглядаючись до них і переживаючи їх, могло сказати словами Івана Франка:

— ” —

**«НА ДНІ МОЇХ СПОМИНІВ І ДОСІ
ГОРИТЬ ТОЙ МАЛЕНЬКИЙ, АЛЕ
МІЦНИЙ ВОГОНЬ... ЦЕ ВОГОНЬ
КУЗНІ МОГО БАТЬКА, ЯКИЙ Я
ВЗЯВ ДИТИНОЮ У СВОЮ ДУШУ
НА ДАЛЕКУ МАНДРІВКУ ЖИТТЯ».**

За газетою «Свобода», 1 липня 2011 року

ПРО ДОБРЕ ДІЛО І ГУМАНІТАРНУ ДОПОМОГУ

26 квітня минає 35 років з часу техногенної екологічно-гуманітарної катастрофи, спричиненої двома тепловими вибухами і подальшим руйнуванням четвертого енергоблоку Чорнобильської атомної електростанції.

Ця подія не залишила байдужими людей у різних країнах. Вона стала поштовхом до добрих справ і для пластунів Німеччини. Про це розмовляємо з пл. сен. Марією Саяк та пл. сен. Михайлом Добрянським із Мюнхена (на фото вгорі).

— Подруго Маріє, прошу розповісти, з чого все розпочалося?

— Чорнобильська трагедія не могла залишити нас байдужими. 1990 року при Пласті в Німеччині створено організацію «Діти Чорнобиля». Від початку була співпраця з громадською організацією «Матері проти атому». До неї належала наша тогочасна голова КПС пл. сен. Оля Ткаченко. Отже, саме вона стала мотором у допомогівих акціях.

А розпочалося все з передання дитячому онкологічному шпиталю Києва апаратури та іншого необхідного. Одна німецька фірма в той час їм злагодила кухню, а кошти для цього покрив Пласт Німеччини і «Матері проти атому». Весь цей транспорт ішов на руки «Жіночої громади» Києва, очолюваної пані Марією Драч.

До нас також приїздили на лікування діти. Зрозуміло, батьки потребували на когось перекласти опіку на той час, і ми допомагали. Діти прибували з важкими наслідками після Чорнобиля, але не тільки. Переважно це були маленькі пацієнти з онкологічними захворюваннями.

У 1995 році в нас розпочалася акція «Святочні подарунки» для бідних і хворих дітей в Україні. Відтоді німецькі школи, гімназії, садочки, а також деякі підприємства пакують за нашим списком пакуночки і привозять до нас на склад, а ми висилаємо все в Україну. Це близько 2200 пакуночків, частина з яких прямує до Києва, а частина — до Рівного.

— Кажуть, подруга Оля Ткаченко, коли через стан здоров'я вже не могла очолювати допомогіву акцію, попросила Вас продовжити її?

— Так було. Наша група співпрацювала з Олею, але коли вона вже була дуже хворою, я відвідала її одного разу, і вона просила обов'язково зробити ще святочні пакуночки потребує диткам.

< Подаруночки готові. Незабаром помандрують до діточок в Україну

Ми тоді обіцяли, що будемо далі це провадити. Ми так вирішили, і я перебрала на себе цю відповідальність. Роблю це дотепер.

Подруга Оля активно займалася гуманітарною допомогою для дітей України. Це навіть помітили на рівні країни: за цю діяльність її нагородив Президент України орденом княгині Ольги III ступеня.

Подруга Оля відійшла на Вічну Ватру, а розпочате нею діло продовжилось. На початку грудня 2010 року дві великі вантажівки попрямували з Німеччини до Києва і Рівного, а один малий транспорт — на Західну Україну. За рік, на початку грудня 2011-го, знову до Києва і Рівного дві вантажівки. Акція допомоги тривала. Для більш повної інформації, дві вантажівки — це приблизно 30 тонн вантажу, з якого 17 тонн подарунків для дітей, а решта — одяг, взуття, іграшки, інвалідні візки, роллатори, дитячі візочки та інше.

Мало знаємо, що внаслідок Чорнобильської катастрофи відчутно потерпіло 126 сіл на Рівненщині, 5 сіл є повністю закритими. Багато дітей хворіє на рак. В час, коли держава в Києві покриває 70 відсотків коштів на медикаменти, в Рівному та інших містах і селах — заледве 30 відсотків. Решта — на плечах батьків.

Тому ми перебрали опіку над дитячим онкологічним шпиталем у Рівному. Там маленькі пацієнти не так добре забезпечені, як у Києві. Їм треба більше допомоги медикаментами.

Ми маємо в Рівному людину довір'я — пл. сен. Оксану Заліпську, яка отримує від «Матерів проти атому» і Пласту Німеччини кошти, а батьки приносять рецепти. Подруга Оксана купує ліки і віддає їх батькам. Отже, лікарі отримують не кошти, а медикаменти, щоб не мусили казати, що за ліки треба платити. Вона ретельно звітує про всі видатки. Ми маємо це дуже припильзоване. Добре, що є люди, і це пластуни, яким ми можемо довіряти. Це дуже важливо, бо ми зобов'язані звітувати перед жертводавцями.

Підтримувати медикаментами Обласну дитячу лікарню у Рівному ми почали ще у 2012 році.

Ще одне важливе: Баварський Червоний Хрест щороку влітку запрошує близько 20 дітей з України на три тижні для відпочинку. Наша допомога потрібна в оформленні документів, з транспортом. Пласт оплачує 50 відсотків вартості транспорту, а побутом дітей опікується Червоний Хрест.

— Друже Михайле, як до активного співробітника подруги Марії у цій багаторічній діяльності маю таке запитання: для акцій потрібні кошти, тож як їх акумулюєте?

— Щоб покривати фінанси, зазвичай купуємо в Україні велику кількість писанок і ялинкових прикрас. В нас їх розпродують на користь допомоги Україні членки організації «Матері проти атому». Це відбувається в німецьких церквах, крамницях, книгарнях, на святочних базарах. Вирученими грошми фінансуємо транспортні потреби, закупівлю медикаментів та медичних засобів.

Відносно збирання різдвяних пакуночків у Мюнхені та околицях: такий великий об'єм праці

можливо подолати лише тим, що нам дуже допомагає Баварська організація Червоного Хреста (BRK). Вони дають фургони до диспозиції, щоби збирати пакуночки. І також одна велика німецька фірма — транспортно-експедиторська компанія «Шенкер» (Schenker), що діє по всьому світі, — нам на два тижні відпускає складське приміщення; так ми маємо де розмістити вантаж. Логістика і чималий обсяг праці вимагають від нас багато часу та зусиль.

— Плянуєте продовжувати акцію й надалі? Чи залучаєте ще когось із пластунів у цю діяльність?

— Так. Гуманітарну допомогу Україні продовжуємо. Щодо залучення ще когось із пластунів: при КПС-і Німеччини існує діловодство з гуманітарної допомоги Україні, допомоги дітям Чорнобиля. Цього достатньо, щоб ми могли координувати таку працю.

— Подруго Маріє, до наслідків Чорнобиля, різних негараздів в Україні додалися ще й наслідки російсько-української війни на Сході...

— Справді, так воно і є. Частина транспорту з гуманітарним вантажем призначена для Сходу України і переміщених осіб. Такими є важкі наслідки війни на Донбасі. Зараз трошки більше фокусуємо увагу на допомозі дітям, що відчували жахиття війни, і переселенцям. Їм також нелегко дається, то мусимо й там допомогти.

— Друже Михайле, чи маєте конкретні приклади співпраці і допомоги потерпілим від війни?

— Звісно, маємо. Подруга Оксана Заліпська з чоловіком Анатолієм періодично бувають в Авдіївці. Там вони мають добрі контакти, також передають пакуночки місцевим діточкам. Там, між іншим, діє Пласт, вони активно підтримують пластовий гурток.

Приємно, що в нас добрі люди відгукуються й на такі потреби. Наприклад, одна пластунка (лікарка) закупила 6 мішків спеціальної дорогої дезінфекції для військових. Усе це подруга Оксана з чоловіком доставили на Донбас.

— Дякую за розмову і добре серце в допомозі діточкам та всім іншим потребуєчим в Україні!

Запитував пл. сен. Юрій Леськів, СМ

Діти села Радів на Рівненщині з різдвяними дарунками, які передали пластуни Німеччини, 2017 р.

ОТЕЦЬ ВОЛОДИМИР ІВАШКО

ВІДДАНИЙ МОЛОДІ, ПЛАСТУ І СВОЄМУ ПОКЛИКАННЮ

ВІКТОРІЯ МАРКО

Володимир Семен Івашко народився в сім'ї Антона і Марії Івашків 23 травня 1908 року в Судовій Вишні (Львівська область), Україна. У сім'ї було десяти дітей, четверо з яких померли в ранньому віці. На той час навчання для дітей українців було малодоступним, тому малий Володимир відвідував таємно організовані заняття. Через постійне переслідування учнів-українців батьки Володимира були змушені віддати його до гімназії (середньої школи) в Яворові, згодом він навчався у Перемишлі (тепер Польща), де закінчив середню школу. Також у Перемишлі він проходив богословські студії у греко-католицькій семінарії (1930—1934 рр.).

Володимир виховувався в побожній сім'ї, де отримав міцний фундамент своєї віри. Вже у юні роки він

став свідком переслідувань свого народу та Церкви і болісно переживав це. Тому його рішення стати священником було логічним результатом його виховання та прагнень серця. Своє рішення стати неодруженим священником отець Володимир пояснив таким чином: «Буде важко бути і добрим сім'янином, і добрим священником водночас, тому я намагатимусь бути хорошим священником». І він ним справді був.

Рукоположений єпископом Йосафатом Коциловським, ЧСВВ, у Перемишлі 4 березня 1934 року, отець Володимир Івашко деякий час служив катехитом, провідником молоді, сотрудником церкви Різдва Пресвятої Богородиці у м. Самбір (1934—1944). Це були небезпечні часи, оскільки війна вирувала на багатьох фронтах в Україні.

Проте, незважаючи на складні обставини, отцю Володимиру вдалося створити і провадити Пласт, організувати Марійську дружину, служити катехитом в українській гімназії Товариства «Рідна Школа» та інших навчальних закладах, опікуватися сиротами та бідними. Отець Івашко був активно залучений в діяльність інших молодіжних організацій, таких як «Дністер», «Сокіл», «Січ», «Луг», «Українська Бесіда», «Просвіта». Він організував читальні для «Просвіти», хори, дитячі садочки.

За його працю з молоддю та за прищеплення їй української національної свідомості польська влада відіслала отця Володимира до концтабору в Березу Картузьку, де він перебував у жахливих умовах з весни до осені 1939 р. Пізніше повернувся до Самбора і, коли нацистські війська окупували місто, був одним з перших, хто організував збройний вишкіл, багато членів якого згодом взяли активну участь у проголошенні незалежності України 30 червня 1941 року.

За порадою Владика Йосафата Коциловського, який сказав отцю Івашку: «Я хочу, щоб ти поїхав на Захід, бо ти занадто цінний, щоб тебе вбили», у 1944 році він перейшов на душпастирську службу в Західну Лемковину зі спеціальним завданням: піклуватися про українську молодь у таборах примусової праці. На жаль, незабаром він сам зазнав усіх прикроців життя біженців, спочатку в Словаччині, а потім у таборах для переміщених осіб у західній Німеччині, з яких у січні 1948 р. виїхав до Канади, оселившись у Вінніпезі, де став сотрудником церкви Покрови Пресвятої Богородиці.

З ранньої юності отець належав до Пласту, а перед від'їздом з Німеччини Головний Провід доручив йому організацію Пласту в Канаді. Тож у 1948 р., прибувши до Вінніпегу, він узявся за це нелегке завдання й успішно його виконав. У листопаді 1948 року він переїжджає у місто Принц Альберт, Саскачеван, і стає парафіяльним священником Української католицької церкви святого Юрія. За час його душпастирювання у Принц Альберті він заклав основу для будівництва нової церкви, допомагав з викладами у Рідній Школі, керував молодіжним хором.

У 1953 році отець Володимир призначений до душпастирського служіння у місті Саскатун, спочатку як сотрудник Української католицької катедри св. Юрія, а згодом як парох (1978—1984). Впродовж сорока років о. Івашко був Єпархіяльним радником, отримав відзнаки Крилошанина (1975) та був піднесений до гідності мітрата Патріархом Йосипом Сліпим (1981).

Після прибуття в Саскатун отець Володимир взявся за організацію Пласту, успішно його провадив, залучаючи багато молоді. Різні пластові табори в Саскачевані, Скелясті гори Альберти, озера у Манітобі та Онтаріо, походи та катання на каное залишилися назавжди в пам'яті пластунів. За віддане та ревне служіння Пласту Головна Пластова Булава відзначила пл. сен. о. Володимира Івашка, Тис., орденом св. Юрія в золоті.

Отець Івашко вірив у потенціал молоді та з ентузіазмом працював над розвитком багатьох інших молодіжних спільнот, таких як Українська Католицька

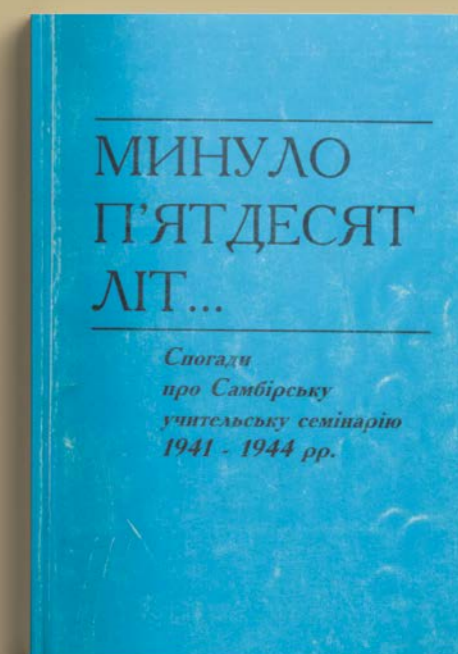
молодь, Марійські та Вівтарні дружини. Його служінням захоплювалась молодь і глибоко його поважала. Отець був завзятим любителем спорту і захоплювався молодь брати участь у будь-яких видах спорту. Він організував Український спортивний клуб, який пропонував широкий спектр спортивних заходів, таких як футбол, волейбол, баскетбол, бадмінтон, настільний теніс та інші.

ОТЕЦЬ ІВАШКО ПРАГНУВ ПРИШЕПИТИ МОЛОДІ ТІ САМІ ЧЕСНОТІ, ЯКІ САМ ПЛЕКАВ У СВОЄМУ ЖИТТІ: ЧЕСНІСТЬ, СПРАВЕДЛИВІСТЬ, ВВІЧЛИВІСТЬ, ПОВАГА, САМОДИСЦИПЛІНА, ПИЛЬНІСТЬ, ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ, ДОТРИМАННЯ СВОГО СЛОВА, А ТАКОЖ РОЗСУДЛИВІСТЬ, ДОСТУПНІСТЬ ТА ДОБРОЗИЧЛИВІСТЬ ДО ІНШИХ.

Він справляв надзвичайне враження на всіх, хто мав нагоду з ним спілкуватись, особливо на молодих людей.

▽ Обкладинка книжки «Минуло п'ятдесят літ...», написаної пластунами Самбора 1942—1944 рр. (Львів, 1997 р.). В ній багато про о. В. Івашка та його подвижницьку працю у воєнний період

^ Пл. сен. о. Володимир Івашко, Тис., у гурті пластунів Саскатуна

^ Учасники святкування 25-ї річниці створення пластової станиці Саскатун. Сидить посередині в пластовому однострої пл. сен. о. Володимир Івашко. 1980 р.

ЦЕЙ СКРОМНИЙ СВЯЩЕНИК БУВ НЕ ТІЛЬКИ РЕВНИМ ДУХОВНИМ ПРОВІДНИКОМ, А Й ЧУДОВИМ ОРГАНІЗАТОРОМ. ВІН АКТИВНО ПРАЦЮВАВ ДЛЯ ГРОМАДИ.

За його ініціативи та проводу була збудована церква святого Володимира в Українському парку, Молодіжний центр святого Юрія, Дім святого Юрія та Дім св. Йосифа для літніх людей. Він був членом Ради лицарів Колумба м. Саскатун та духовним наставником Української Організації Католицьких Вчителів Саскачевану. За похвальну громадську роботу отець Володимир був нагороджений Шевченківською медаллю Президії Комітету українців Канади. У 1988 році він отримав нагороду Національного Будівничого (Nation Builder) від Конгресу Українців Канади, Ради провінції Саскачеван.

З метою збереження пам'яті про отця Володимира Івашка Молодіжна Комісія Української Католицької Єпархії Саскатуну у співпраці з молоддю Самбора розпочала кілька проектів. Перший з них — це переклад та публікація спогадів отця Володимира, які він написав у віці 85 років. Ця книга також міститиме спогади людей, які особисто його знали. Другим проектом є створення відео про життя та служіння отця в Україні та Канаді.

Третьою ініціативою є виготовлення та встановлення меморіальної дошки в Українському Католицькому Єпархіальному парку святого Володимира поблизу Саскатуна. Варто згадати, що в 1998 році мешканці Самбора, вдячні за його десятирічну службу, встановили меморіальну дошку на стіні будинку, в якому проживав отець. Напис говорить: «У цьому будинку мешкав від 1934 до 1944 року отець Мітрат Володимир Івашко, громадський діяч, наставник молоді Самбора».

Життя отця Мітрата Володимира Івашка, простого священика, залишило незабутню спадщину безкорисливого служіння Богу, країні та громаді, особливо молоді в Канаді та Україні. Його життєва історія служить натхненням для всього, до чого він торкнувся, і його пам'ять завжди залишиться в серцях тих, кому пощастило його знати.

Тому запрошуємо усіх, особливо тих, хто досвідчив особистий вплив о. Володимира і хто йому є щиро вдячний, допомогти нам у збереженні пам'яті про нього для молодших поколінь, долучившись до виготовлення та встановлення меморіальної дошки в парку св. Володимира. Ми будемо вдячні за будь-яку фінансову підтримку. Щодо питань пожертв чи отримання додаткової інформації просимо звертатися до Вікторії Марко (голова Молодіжної комісії) через електронну пошту: uwyouth@gmail.com.

Повна версія статті англійською мовою опублікована у журналі «Наша Дорога», весна 2021 Вікторія Марко, директор проектів отця Володимира Івашка, голова Молодіжної комісії Української Католицької Єпархії міста Саскатун

Головні джерела:

Blazejowskyj, Dmytro. *Schematism of the Ukrainian Catholic Church. A Survey of the Church in Diaspora*. Rome, 1988.

Subtelny, Orest. *Plast: Ukrainian Scouting, a Unique Story*. Toronto, 2016. (<https://www.plast.ca/bm~doc/Plast-Ukrainian-Scouting-a-Unique-Story-by-Orest-Subtelny-20200713.pdf>)

Fedyk, Yurij Roman. «St. Joseph's Home News». *January, February, March 1999*. Vol. XX, No. 1 (72).

Прах Богдан. *Духовенство Перемиської Єпархії та Апостольської Адміністрації Лемківщини: у 2-х томах, т. 1: Біографічні Нариси (1939—1989)*. Львів: Видавництво Українського Католицького Університету, 2015.

Він був Лідером: *Пластовий Вісник // Голос Самбірщини. — Пластинформ. — №1 (4). — 1997.*

Лучук Іван. *Постав у бронзі, аби навік лишитись // Жива Вода. — №7 (41). — 1998.*

Леськів Юрій. *Жив Богом, Україною, Пластом // Голос Самбірщини. — 24 липня 1999.*

Пластовий Вісник. — №3. — Варшава, 1992.

Семен Ярослав. *Отець Івашко — улюбленець молоді // Самбірські Вісті. — Серпень 1995.*

Archives of Ukrainian Catholic Eparchy of Saskatoon.

Юрій Федик, племінник о. Івашка, після відвідин Самбора з нагоди відкриття меморіальної дошки отцю Івашку у м. Самбір (1998), Канада:

«Для мене було дуже зворушливим, що він живе в серцях багатьох людей, хоча минуло вже 54 роки, відколи отець залишив Самбір та Україну. Я подивляю його таланти як лідера, його гідність як особи, його вплив на суспільство та велику пошану для кожної особи».

пл. сен. Юрій Леськів, СМ (станція Самбір):

«Отець Володимир Івашко — значуща постать у пластовій історії як України, так і Канади. Гідним пошануванням пам'яті було би створення в майбутньому юнацького пластового куреня його імені».

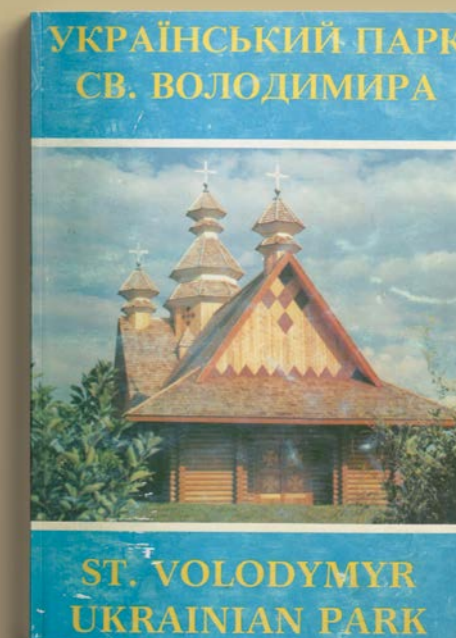
Тереза Герчак (дів. Баран), Канада:

«"Постійний" — це слово, яке описує для мене отця Івашка. Він був постійним позитивним впливом для мене впродовж мого дитинства, підліткового віку і дорослого життя».

Соня Кодак (дів. Камінські), Канада:

«Навіть зараз, десятиліттями пізніше, про отця Івашка продовжують згадувати з любов'ю, його поважають як великий зразок для наслідування — його дух живе! Роблячи те, що просив від нього Бог, він надихнув нас передавати нашим дітям віру, навчання та захоплення отця Мітрата Володимира Івашка».

∇ Обкладинка книжки «Український парк св. Володимира», виданої в Саскатуні (Канада) у 1992 р. Автор — о. Володимир Івашко

ПРО ПЛАСТОВІ ТЕРЕНОВІ ІГРИ У НОВОМУ ВИДАННІ МИКОЛИ БІГУСА

Олесь Юрченко

Серія «Книгозбірня юнацького виховника» поповнилася новим виданням. Книжка «Пластові теренові ігри», автором якої є крайовий булавний УПЮ пл. сен. Микола Бігус, ОЗО, вийшла у світ минулого року в Тернополі. Це посібник, створений на основі методичного проекту автора, підготованого ще 2007 року для здобуття I ступеня в Кадрі виховників УПЮ.

У вступі автор пише: «Теренові ігри є чудовим засобом національно-патріотичного виховання молоді, зокрема для вироблення в їхніх учасників таких якостей як самостійність, самозарадність, самовиховання, провідництво, командна робота, планування та реалізація задумів, тактичне управління. Також вони сприяють фізичному та психоемоційному гарту».

У першому розділі книжки йдеться про методику теренових ігор. Описано різні форми ігрових та змагових занять в терені, роль виховника, загальні засади організації гри та її підготовку. Йдеться також про учасників, місцевість і засоби, про тематику, види і легенди, є корисні поради щодо проведення, зокрема про безпеку учасників, а також правила й екологічність теренових ігор.

Розділ 2 — про теренові ігри в Україні: історія та значення у військово-патріотичному вихованні молоді. Є рекомендації щодо місць для проведення і підготовки карт місцевості. Третій розділ подає вигоди вмілостей УПЮ до теми «теренові ігри».

Понад дві третини книги займають додатки. В них наведено приклади 82 теренових ігор, 7 теренових маршів і 2 теренових змагів, при підборі яких автор спирався на різні джерела. Також описано понад десяток ігор для новацтва.

На титульній сторінці використано малюнок П'єра Жубера. Обкладинку розробив пл. сен. Сергій Юзик, СМ, а доопрацював автор.

Видання гарно ілюстроване. Рисунки взято з книжки «Пластування для хлопців» Бі-Пі, «Життя в Пласті» О. Тисовського, «Посібник зв'язкового» під редакцією Василя Палієнка (ГПБ, 1970), «Воєнізовані ігри на місцевості» К. Пруха. Використано світлини М. Лемешеві, Ю. Суходоляка, із сайтів Молодіжного націоналістичного конгресу, Національного Альянсу, пейнтбольного клубу «Легіонер», з архіву таборів «Легіон» і «Легіонер» та особистого архіву Миколи Бігуса.

За допомогу у підготовці посібника автор дякує пл. сен. Юрію Юзичу, а за допомогу у виданні — Управлінню сім'ї та молоді Тернопільської обласної державної адміністрації.

Посібник рекомендований для використання як пластунам, так і членам інших патріотичних громадських об'єднань, активістам дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), представникам військово-патріотичних клубів, викладачам шкільного предмету «Захисник України» та всім, кого цікавить активне та змістовне дозвілля, ігри на лоні природи.

Наклад — лише 300 примірників. Отож книжка розійшлася миттєво. Шкода, бо знадобилася б не одному виховнику у підготовці цікавих занять протягом року, під час мандрівок чи таборів.

— ” —

«ПЛАСТОВІ ТЕРЕНОВІ ІГРИ» — ЦЕ ДОБРЕ СИСТЕМАТИЗОВАНИЙ МАТЕРІАЛ, КОРИСНИЙ І ВЧАСНИЙ ПОСІБНИК, ЩО ПОТРЕБУЄ ПЕРЕВИДАННЯ.

ПЕЧАТКА ПЛАСТОВОГО КУРЕНЯ ІМЕНІ ГЕТЬМАНА ІВАНА МАЗЕПИ В ГРАЦІ

АНДРІЙ СОВА

Поштовхом до цієї публікації стало опрацювання архіву українського студентського товариства «Січ» у Граці та стаття Юрія Юзича «Пласт у м. Грац (Австрія) у 1930—1950-х роках», опублікована у ч. 3 (199) журналу «Пластовий шлях» за 2020 р. Важливим у цьому контексті є те, що у Граці навчався основоположник українського тіловиховання, натхненник заснування Пласту Іван Боберський. Віднайдені документи і світлини свідчать, що він, студіюючи німецьку мову, проявив себе як зразковий студент. Українці й німці ставили його за приклад іншим студентам навіть пізніше, у міжвоєнний час. Іван Боберський був одним із перших членів українського студентського товариства «Русь» (руське академічно-технічне земляцтво «Русь» 1910 р. було перейменоване на «Січ»), заснованого 1895 р. Серед засновників товариства «Русь» відомі імена шістьох: І. Ціпановський, Роман Дорик, Адам Чмоль, Ю. Меланюк, Олександр Козакевич (всі студенти медицини) і Юліан Паар (студент техніки). Членами товариства дещо пізніше були Рудольф Котуля, Євген Мандичевський, Ю. Савчак, Денис Костецький, Софія Галечко та інші. Працюючи і перебуваючи у 1901—1914 рр. у Львові, Іван Боберський заохочував членів товариства «Січ» у Граці до активної праці, а деякі матеріали про їхню діяльність публікував у львівській пресі.

Активні студенти-українці, які навчалися у Граці, як правило, спочатку ставали членами студентського товариства «Січ», а згодом творили інші громадські організації та об'єднання. Не був винятком і Пласт. У 1930-х рр. у Граці діяв курінь старших пластунів імени Федя Черника, а в 1940—50-х рр. — курінь імени гетьмана Івана Мазепи.

В архіві студентського товариства «Січ» збереглася матриця печатки куреня імени гетьмана Івана Мазепи. Вона в доброму стані. Дерев'яна ручка з основою не має пошкоджень. На основі є відповідний напис, який засвідчує, що матрицю виготовили у Граці. Каучукова накладка в ідеальному стані.

Іван Боберський
лібіція оппозиция, арки
драк, илматек von Tinten
für de Kalamarische
Пропило з ласки Боюнои
Veteranus Русь.

^ Світлина Івана Боберського — студента університету в Граці, вклеєна у Пропам'ятну книгу українського студентського товариства «Січ» у Граці

На ній читається легенда: «Курінь ім. гет. І. Мазепи Грац». Зображення: організаційна емблема (Тризуб і трипелюсткова ліля, мистецьки сплетені в одну гармонійну цілість). На жаль, документів із відбитками цієї пластової печатки в архіві студентського товариства «Січ» у Граці немає, тому важко сказати, в яких часових межах використовувалася зазначена матриця.

СПОДІВАЮСЯ, ЩО ЦЯ ПУБЛІКАЦІЯ ДАСТЬ ПОШТОВХ ДО ПОШУКУ ІНШИХ ПЛАСТОВИХ МАТРИЦЬ ПЕЧАТОК, ЩО, СВОЄЮ ЧЕРГОЮ, ЗБАГАТИТЬ ІСТОРІЮ ПЛАСТУ.

Матриця печатки пластового куреня імени гетьмана Івана Мазепи у Граці. Світлини Андрія Сова

У ЛЬВОВІ ВІДБУВСЯ СЕМІНАР З НАГОДИ 130-ЛІТТЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПЕТРА ФРАНКА

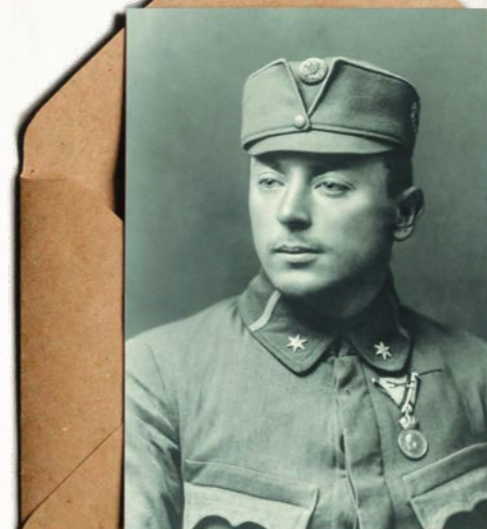
АНДРІЙ СОВА

15 жовтня 2020 р. Комісією тіловиховання і спорту імени Івана Боберського Наукового товариства імени Шевченка, кафедрою олімпійської освіти Львівського державного університету фізичної культури імени Івана Боберського та музейним відділом Львівського обласного Будинку вчителя (ЛОБУ) в межах науково-методичного лекторію «Українське тіловиховання: історія та сучасність» проведено науково-методичний семінар на тему «Петро Франко (1890—1941): на вістрі національно-визвольної боротьби та викликів часу» з нагоди 130-річчя від дня його народження (28.06.1890 р., с. Нагуєвичі Дрогобицького району Львівської області — 07.1941 р., ?).

У вступному слові завідувач музейного відділу ЛОБУ Віра Романчак коротко схарактеризувала здобутки Петра Франка на педагогічній ниві, зокрема як професора гімназій Коломиї та Яворова.

Доцент кафедри олімпійської освіти Львівського державного університету фізичної культури імени Івана Боберського, дійсний член НТШ, член редакції журналу «Пластовий шлях» Андрій Сова у доповіді «Петро Франко: маловідомі аспекти з життя та діяльності» на основі різнопланових джерел (документів, преси, спогадів, фотографій) висвітлив життєвий і творчий шлях Петра Франка. Доповідач серед іншого наголосив на його самовідданій праці у сфері фізичного виховання і спорту (член товариств «Сокіл-Батько», співзасновник Пласту, СТ «Україна», «Змагального Союзу» та ін.) як одного з перших провідних фахівців українського тіловиховання, автора багатьох підручників та методичних праць, знавця декількох європейських мов (польської, німецької, англійської, чеської, латинської, білоруської та ін.), перекладача, педагога-новатора, учня та послідовника професора Івана Боберського.

Після цього родинними спогадами поділилися внуки Петра Франка — Петро і Люба Галуцаки. У своїх захоплюючих розповідях, переплетених різними гумористичними оповідками, вони торкнулися постаті дідуся. Люба Галуцак наголосила, що завдяки викладачам кафедри олімпійської освіти Львівського державного університету фізичної культури імени Івана Боберського ім'я Петра Франка поступово почало повертатися в український дискурс. Посприяли та сприяють цьому численні академії, конференції та семінари. Петро Галуцак

З нагоди 130-річчя від дня народження Петра Франка та відкриття пам'ятника в Нагуєвичах 14 жовтня 2020 року. Автор пам'ятника скульптор Іван Мисаконич.

Петро Франко (28.06.1890 р., с. Нагуєвичі - 07.1941 р.?)
Підписав: Андрій Сова
Оформлення: Андрій Сова

розповів про спортивні досягнення Петра Франка, його замилювання різними видами спорту (футбол, волейбол, теніс, легка атлетика, лижний спорт, туризм тощо), а також про те, що родина донедавна зберігала спортивний інвентар свого дідуся ще з 1920—30-х рр. Цей інвентар вперше представили 22 грудня 2016 р. на урочистій академії «Сини Івана Франка — перші українські фахівці руханки і змагу» з нагоди відзначення 160-ліття від народження Івана Франка.

Після доповідей учасники змогли ознайомитися з виставкою та фотографіями, які зберігаються у родині Білевичів-Галуцаків. У рамках семінару відбулася також презентація двох поштів із серії «Українське тіловиховання» (автор ідеї Андрій Сова), присвячених Петрові Франку — професору українського тіловиховання.

Важливою подією у переддень заходу стало відкриття пам'ятника Петрові Франку в Нагуєвичах.

ПОШТОВА КАРТКА «ПЕТРО ФРАНКО - ВОЯК ЛЕГІОНУ УСС»

Розмір 105 x 150 мм, повноколірний цифровий друк лицеві сторони та чорно-білий — звороту, папір офсетний 300 г / см².

Личева сторона — портрет Петра Франка (орієнтовно 1916 р.) з приватного архіву Білевичів-Галуцаків.

На зворотній стороні поміщено короткий текст про Петра Франка та імпровізовану марку із зо-

браженням кетягів червоної калини — символу Українських січових стрільців.

Автор ідеї та тексту — Андрій Сова. Оформлення Романа Метельського.

Наклад — 100 примірників.

ПОШТОВА КАРТКА «ПЕТРО ФРАНКО (28.06.1890 р., с. НАГУЄВИЧІ - 07.1941 р.?)»

Розмір 105 x 150 мм, повноколірний цифровий друк лицеві сторони та чорно-білий — звороту, папір офсетний 300 г / см².

Личева сторона — портрет Петра Франка з приватного архіву Білевичів-Галуцаків.

На зворотній стороні зазначено, що поштівка вийшла у світ з нагоди відкриття пам'ятника Петрові Франку в Нагуєвичах 14 жовтня 2020 р. Також поміщено імпровізовану марку із зображенням логотипу Державного історико-культурного заповідника «Нагуєвичі».

Автор ідеї та тексту — Андрій Сова. Оформлення Романа Метельського.

Наклад — 1000 примірників.

Поштівку видано на замовлення Державного історико-культурного заповідника «Нагуєвичі» (директор — Богдан Лазорак).

ВШАНУВАЛИ МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО

пл. сен. АНАТОЛІЙ ПЕТЛЮВАНІЙ

З нагоди 155-ї річниці від дня народження митрополита Андрія Шептицького станиця Чортків разом із художником та графіком Олегом Кіналем та дизайнером і філателістом Андрієм Пилюхом («Козацька пошта») випустили та погасили поштову картку, поштовий конверт та поштову марку.

Митрополит Андрей значно, в тому числі й матеріально, допомагав розбудовувати пластову організацію. Частину своєї пошлоти й дібр у Карпатах він надав для ведення пластових таборів, дозволив використовувати деревину та ліс, окремо призначив кошти на пошиття одностроїв, сплачував поїздки, зокрема для православної пластової молоді з Волині.

Саме тому Митрополит Андрей у серпні 1930 року отримав титул Добродія Пласту — найвищу нагороду Українського Пластового Уладу, яку вручали визначним Добродіям за допомогу організації.

ПЕРСОНІФІКОВАНА ПОШТОВА МАРКА УКРПОШТИ

П-23, вип. 2019 р. («Власна марка»)

Складається з двох частин, розділених перфорацією. Верхня частина — купон, на якому зображено фрагмент відомої фотографії вручення митрополиту Андрею Шептицькому найвищої нагороди Пласту в серпні 1930 р. у пластовому таборі на Соколі (взято з вільного доступу мережі інтернет) та пластова лілейка з написом «Пластова пошта». Дизайн марки Андрія Пилюха (Львів, «Козацька пошта»).

Нижня частина — марка Укрпошти номіналом «V», що відповідає поштовому тарифу звичайного відправлення листа чи поштової картки Україною.

В аркуші 28 марок. Розмір аркуша 185 x 220 мм. Розмір марки з купоном 29,58 x 41,76 мм. Наклад 20 арк. (560 марок).

< Поштова марка на знак пошанування митрополита Андрія Шептицького

ПОШТОВА КАРТКА «МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ – ПОКРОВИТЕЛЬ ПЛАСТУ»

Розмір 105 x 145 мм, повноколірний двосторонній цифровий друк, папір офсетний 300 г/см².

Лицева сторона — портрет Митрополита Андрія Шептицького.

Оригінальна ідея — пл. сен. Анатолій Петлюваній (Чортків).

Художник-графік Олег Кіналь (Тернопіль).

Зворотня сторона оформлена за стандартами поштових карток.

Додано текстову інформацію (джерело: <https://shop-ugcc.com.ua/shop/mitropolit-andrej-sheptitskij-ta-plast/>) та логотип «Пласт. Станиця Чортків».

Поштові картки мають два варіанти:

1-й — як звичайна картка для відправлення поштою;
2-й — для «картмаксимумів», для чого частково змінений дизайн лицевої сторони (з врахуванням місця для марки та штемпелів).

Зворотня сторона однакова для обох варіантів, за винятком порядкового номеру.

#03/02 — звичайні, #03*/02* — картмаксимуми (03 — загальний, 02 — річний).

Наклад по 100 прим.

Оформлення карток виконав Андрій Пилюх.

ПАМ'ЯТНИЙ КОНВЕРТ

Розмір 114 x 162 мм (стандарт С-6), папір офсетний 120 г/см².

Друк повноколірний цифровий з подальшою ручною вирізкою та поклейкою.

Для оформлення лицевої сторони використано зображення поштової картки (оригінальна ідея — пл. сен. Анатолій Петлюваній, художник-графік Олег Кіналь) на світло-бежевому тлі із зображенням пластової лілейки (старого зразка).

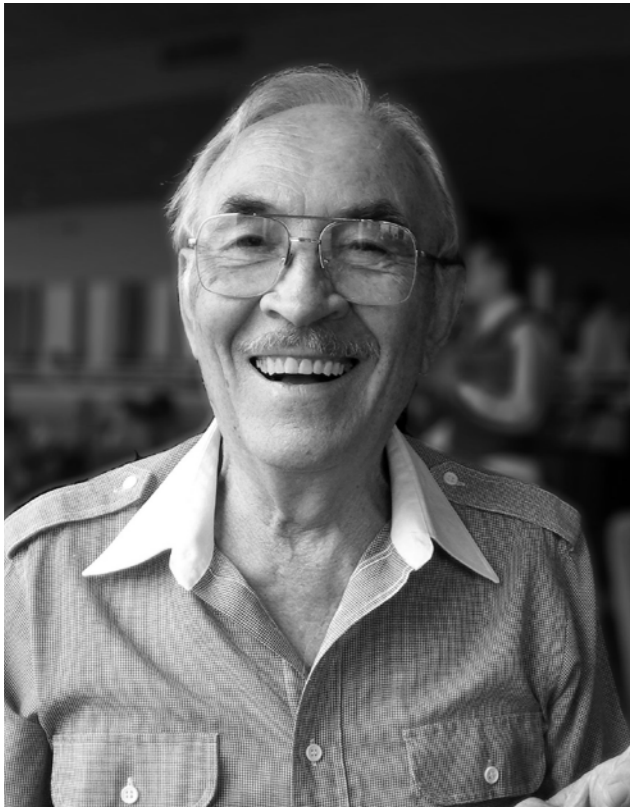
На зворотній стороні розміщено коротку біографічну довідку, а також вихідні дані.

Вказано порядковий номер #04/02-2020 (04 — загальний, 02 — річний).

Оформлення Андрія Пилюха. Наклад 100 прим.

Погашення марок на конвертах та листівках проведено на Львівському Головоштамті спеціальним поштовим штемпелем постійної дії «Львів відкритий для світу», а картмаксимуми — звичайним календарним поштовим штемпелем. Купони проштамповані не поштовим художнім штемпелем, виготовленим до цієї дати «Козацькою поштою» (автор Андрій Пилюх).

Штемпель використовувався також для оформлення конвертів, виданих «Козацькою поштою» (катал. № 767).

22 жовтня 1928, с. Горуцько, Україна —
13 грудня 2020, Вест Пальм Біч, США

ПЛ. СЕН. ІВАН ЛУЧЕЧКО, ЧК

Із сумом сповіщаємо, що відійшов на Вічну Ватру в США братчик Загону «Червона Калина» Іван Лучечко. Магістр бібліотекознавства, магістр політології, історик-дослідник, голова управи Українського музею у Нью-Йорку, провідний член Пласту в Джерсі-Ситі, автор низки наукових праць.

Народився Іван Лучечко у селі Горуцько (тепер с. Гірське Миколаївського району Львівської області) 22 жовтня 1928 року. У родині Михайла та Марії він був єдиним сином, тому батьки старалися з дитинства надати йому все необхідне. Навчання у сільській школі розпочав за польської окупації, а п'ятий клас закінчив уже за російсько-більшевицької.

У вересні 1941 року, через два місяці після відступу радянських військ та окупації українських земель німецькою армією, Іван вступив до другого класу Стрийської гімназії. У такий важкий воєнний час для його батьків рішення віддати єдиного сина на навчання у Стрий було дуже важким. Переконати батька допоміг його рідний брат Петро Лучечко, який на той час працював завгоспом в одній із Стрийських лікарень. Тоді був початок загального голоду по селах унаслідок великого зернового податку большевиків на селян. Частко Іван добрався поїздом та іншими видами транспорту. Було важко селянській сім'ї купувати харчі, оплачувати навчання (50 злотих за місяць).

Перший рік навчання в гімназії для Івана був дуже тяжким. Відчутним був слабкий рівень сільської початкової підготовки у порівнянні з міськими однолітками. Особливі труднощі були з математикою. Упродовж року Іван брав додатковий урок у гімназійного учителя Михайла Улицького. За це батькам довелося викласти чималі додаткові кошти.

Навесні 1944 р. почався поступовий відступ німецьких військ. У травні учням гімназії з поспіхом вручили річні свідоцтва і відпустили по домівках на канікули. Тож Іван Лучечко закінчив четвертий клас Стрийської гімназії. Це трьохрічне навчання в гімназії дало йому великий поштовх та прагнення до здобуття освіти.

У серпні 1944 р. лінія фронту на деякий час зупинилася на межі ріки Дністер. Села Горуцько, Раделичі, Пісочна та інші були окуповані ще німецькими військами. Несподівано, рано-вранці 3 серпня 1944 року, німці забрали в основному молодих чоловіків. Брали сплячих, босих, напівроздягнених. Їх було біля сотні, в тому числі й Іван. Усіх пішки під конвоем завели до Дрогобицької тюрми «Бригідки», а далі в Ужгород. До колони приєднували чоловіків з різних сіл.

По дорозі була тільки одна успішна спроба втечі. Це сусід Івана Микола Кахнич у селі Опори за Меденичами вискочив з колони і заховався за будинок. Коли конвоїри почали за ним стріляти з автоматів, він у відповідь зробив декілька пострілів з пістолета. Тоді німці перестали його переслідувати. Пізніше він пішов у партизани та загинув у нерівному бою з НКВД.

З Ужгорода поїздом їх повезли до Будапешта, Відня, а далі — до Гамбурга. У цій групі Іван Лучечко був наймолодшим. Йому виповнилося лише 15 років.

У Гамбургу усіх полонених розмістили в спеціальні табори для чужинців. Більшість вихідців з села Горуцько поселили в одному таборі. Але працювали вони у різних місцях і виконували різноманітну роботу. Івана Лучечка, Михайла Білокура та ще декількох односельчан призначили на роботу у порт на Ельбі на суднобудівний завод, де складали нові та ремонтували старі, пошкоджені війною підводні човни і кораблі.

Дев'ять місяців від початку полону до закінчення війни були для Івана Лучечка і таких, як він, твердою школою життя і людських страждань. Це був час суворого вишколу і гартування: голод, холод, воші, блощиці, постійні бомбардування, недоспані ночі, довгі години виснажливої праці, пізнання людських характерів, знущання та багато іншого. У таких умовах інстинкт самозбереження провадить людину, а підлітки дорослішають на очах.

Як згадує Іван, звістка про капітуляцію Німеччини 8 травня 1945 р. та інформація про те, що вони стали підвладні англійським військам, а не німецьким, була для них невимовною радістю. Як маленькі діти тішилися, що закінчилися їхні муки і страждання, у декого від радості горохом котилися сльози по обличчю. Але така ейфорія була недовгою. Через декілька днів перед ними стало питання про вибір майбутнього.

Радянських «визволителів» Іван уже знав з часу окупації Західної України у 1939—1941 рр. Коли приїжджав до гімназії у вересні 1941 року, бачив на власні очі безліч розкладених трупів, світлини яких чіпляли біля тюрми, щоб рідні з околиць хоча б по одежі пізнавали своїх і провели відповідне поховання. Радянська влада всі свої звірства приписувала німцям.

Надовго закарбувалися у пам'яті дії «перших визволителів» у рідному селі Горуцько. У цей час радян-

ська влада почала арешт чоловіків, а незабаром слідувало вивезення у Сибір їхніх жінок та дітей. Добре запам'ятався йому епізод, як одного ранку його батько шепнув матері, що вивозять когось з «парні». Іван негайно побіг туди і власними очима побачив ці трагічні події. Була дуже сувора зима. Коні були запряжені в сани і вкриті інеєм від морозу, енкаведисти, у шапках з чубками і пістолетами при боці, виводили з хати дітей і саджали їх на сани. Близько до саней нікого не допускали. Тоді вивели маму з немовлятком на руках. Вона дуже плакала та ридала, прощаючись, цілувала одвірки своєї хати і до людей рукою махала. Люди, що збіглися, також плакали.

Ці жахливі картини залишилися у його дитячій пам'яті і стали однією з причин прийняття рішення не повертатися до совітів після війни. Другою причиною було побоювання за своїх батьків, що їх також можуть вивезти. Третьою — стрийська тюрма, про яку уже раніше згадувалося. Будучи 16-літнім хлопчиною, прислухався до розмов старших, побачив, що немає між односельчанами однієї думки (дехто хотів вертатися під владу совітів, інші стверджували: «Хай ся діє Божа воля», «Якось то буде»).

Своїми думками та планами тимчасово вирішив не ділитися. І коли прийшло повідомлення англійської окупаційної влади, яка тоді опікувалась чужинцями в Німеччині, що наступного дня з бажаними відходить транспорт на «советську батьківщину», Іван підійшов до свого вуйка Михайла Білокура і признався йому, що до Радянського Союзу не повернеться. Вуйко був здивований таким рішенням, але відмовляти його не став. Вони трохи поговорили, а тоді обійнялися і попрощалися, після чого Іван закинув палицю з торбою на плечі і подався на Захід.

Про те, що керівник і організатор ОУН у селі Горуцько Василь Кахнич (Потюк) також залишився, він не знав, але через декілька місяців вони зустрілися у спільному для втікачів із «радянського раю» таборі.

Упродовж 1945—1950 рр. Іван Лучечко перебував біля Гамбурга в українському таборі для втікачів Гайденав — табір наполовину вільного проживання, де була можливість вільного виходу в місто. У ньому нараховувалося біля трьох тисяч осіб. У цьому таборі Іван Лучечко закінчив гімназію, склав усі іспити і у 1950 році виїхав до Америки. У цей час до Америки прибувало багато емігрантів для постійного поселення. Першим завданням емігранта було знайти собі помешкання та роботу. Незабаром після прибуття до США розпочалася Корейська війна. Іван Лучечко без довгих вагань укладає контракт на чотири роки служби в американській військовій авіації (United States Air Force). Це посприяло досконалому вивченню англійської мови, створенню атмосфери спокійного безтурботного життя. Після демобілізації з армії отримав стипендію і вступив у Колумбійський університет. Здобув ступінь магістра бібліотекознавства у Колумбійському університеті (1961 р.) та магістра політології у Хантерському коледжі (Hunter) у Нью-Йорку (1969 р.). Деякий час працював у Колумбійському університеті, згодом викладачем історії Східної Європи в Стейтському коледжі у Джерсі-Ситі (1962—1994 рр.), заступником директора бібліотеки університету (New Jersey City University), у якому працював 32 роки.

У 1957 р. одружився з учителькою Ярославкою Остапак, родом з містечка Новий Лисець біля Івано-Франківська. Дочки Роксоляна та Андріяна добре володіють українською мовою.

Свою професійну діяльність Іван Лучечко тісно поєднував з громадською. Мешкаючи у США, багато українців виявляли бажання хоч один раз відвідати землю предків. Іван організував багаторазові екскурсійні поїздки в Україну (екскурсовод туристичних маршрутів по світу для Нью-Йоркської агенції Кобаснюк). Таким чином неодноразово сам провідував своїх батьків та рідну землю. Радянська система до таких поїздок американців була досить прискіплива. Після доповіді-дискусії на тему «Позитиви і негативи поїздок в Україну», яка відбулася 5 березня 1982 року в літературно-мистецькому клубі в Нью-Йорку та Чикаго, радянське посольство у Вашингтоні перестало видавати Іванові візи, запідозривши його у шпигунських намірах.

Від 1994 р. Іван Лучечко перебував на пенсії, тож присвятив вільний час українським справам та громадській діяльності.

Від 1996 до 2000 р. він очолював управу Українського музею в Нью-Йорку. Був активним членом Пласту в Джерсі-Ситі, станичним. Член дирекції кредитної спілки «Самопоміч» у Джерсі-Ситі, співак хору «Думка» і церковного хору храму святого Юра в Нью-Йорку. Написав низку наукових праць про українські поселення в Югославії, Румунії, Росії. З метою збору матеріалів у 1990-х рр. їздив на Зелений Клин, до Мурманська, Архангельська, Магадана, Владивостока, на Соловецькі острови та в інші місцевості Росії. Написав бібліографічну монографію «The Russo-Ukrainian Problem. 1917—1921: A Classified and Annotated Guide to Soviet Reportage in Pravda» (1981 р.).

Іван Лучечко керував маршрутом і в ювілейний рік 75-ліття Загону «Червона Калина». У серпні 2000 р. поїздка братчиків з Америки і їхніх родин в Україну дала можливість спільно відсвяткувати ювілей. Мандрівка охоплювала Київ, Почаїв, Львів, Стрий, г. Маківка (де вшановано полеглих братчиків Загону, а також прийнято нових членів).

Іван Лучечко був чуйною людиною, яка, перебуваючи за межами України, не забувала свого коріння, допомагала землякам. Це був уже не обов'язок, а частина його життя. У 2004 р. разом з дружиною Ярославкою пожертвував чималу суму грошей на будівництво патріаршого Собору Воскресіння Христового Української греко-католицької Церкви у Києві. Надав чималу фінансову допомогу на реконструкцію існуючої церкви Покрова Пресвятої Богородиці та на будівництво нової греко-католицької церкви у рідному селі.

Для потреб сільської середньої школи придбав і подарував комп'ютери до класу інформатики, копіювальний апарат. У 2008—2009 навчальному році сімом випускникам школи виділив стипендії у розмірі тисячі доларів на навчання у вищих навчальних закладах.

25 лютого 2007 року упорядкував і передав Архів Пластового Загону «Червона Калина» 1925—2006 рр. загальною вагою 60 фунтів Національній бібліотеці ім. В. Стефаника НАН України (м. Львів), а також увесь архів перевів на магнітні носії, щоб таким способом забезпечити довготривалість документів. Свою особисту бібліотеку та деякі історичні дослідницькі і наукові роботи передав для постійного користування шкільній бібліотеці рідного села Гірське.

Дізнавшись про те, що готується до видання книга про великих людей його села, запропонував фінансову підтримку. Його ім'я назавжди залишить приємні спогади про велику та багатогранну роботу і допомогу. Похований в Україні біля своїх батьків.

СТАНІСЛАВ АНДРІЙЧУК

Рік після прийняття Стратегії Пласту 2030: успіхи та виклики (3 пластового життя), ч. 1 (197), с. 14

В час кризи Пласт потребує гнучкості (3 пластового життя), ч. 2 (198), с. 7

Пласт доступний для кожної української дитини (3 пластового життя), ч. 3 (199), с. 7

(спільно з Юрієм Юзичем) Залишайтеся тією незмінною традицією! (Офіційне), ч. 4 (200), с. 6

Скільки Пластові коштує виховник? (3 пластового життя), ч. 4 (200), с. 19

БОГДАННА БЛАЖЕНКО ТИТЛА
(спільно з Ольгою Свідзинською)

Митрополит Стефан Сулик (На Вічну Ватру), ч. 2 (198), с. 56

ОКСАНА БРИЗГУН-СОКОЛИК

«Котенята» в Братиславі (Пластова історія), ч. 1 (197), с. 42

ОСТАП ГАВАЛЄШКА

Якби було сто тисяч пластунів в Україні, не було би проблем в державі! (До дискусії), ч. 1 (197), с. 47

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА

Позиція Головної Пластової Булави щодо проведення таборів та вишколів під час пандемії COVID-19 (Офіційне), ч. 2 (198), с. 6

СТЕПАН ДЕМ'ЯНІВ

Сучасний розвиток Пласту в Німеччині та у Центральній Європі (3 пластового життя), ч. 1 (197), с. 16

СТАНІЦЯ ЕДМОНТОН

Іван Стадник — «Івась» (На Вічну Ватру), ч. 1 (197), с. 48

Орест Цинцар (На Вічну Ватру), ч. 1 (197), с. 49

Мирон Стефанів — «Міма» (На Вічну Ватру), ч. 1 (197), с. 50

Оля Саварин (На Вічну Ватру), ч. 1 (197), с. 51

ЛАРИСА ЗАЛЕСЬКА ОНИШКЕВИЧ

Андрій Гарасевич, пластун-поет (Пластові постаті), ч. 1 (197), с. 44

Олег Ольжич — Олег Кандиба. Поет, археолог, редактор, націоналістичний провідник і пластун (Пластові постаті), ч. 2 (198), с. 50

Леся Храплива — біолог, поетка, редактор і педагог (Пластові постаті), ч. 3 (199), с. 44

Марта Коломиєць, ПС — пластунка, журналістка, очільниця освітніх, суспільних і харитативних установ і заходів (На Вічну Ватру), ч. 3 (199), с. 56

Марта Тарнавська — бібліотекарка, бібліограф, поетка, письменниця, літературний критик, ініціаторка культурних проєктів, пластунка (Пластові постаті), ч. 4 (200), с. 40

КСЕНЯ ЗАХАРЧУК

Минуло 70 літ від початку пластової діяльності у Філядельфії (Пластові ювілеї), ч. 2 (198), с. 36

БОЖЕНА І ОЛЕГ ІВАНУСІВИ

Шлях «Тисовців» довжиною у 90 років (Пластові ювілеї), ч. 2 (198), с. 33

ОЛЬГА КАЛЬБУС

«Вірус» позитиву пташат (3 пластового життя), ч. 4 (200), с. 8

Плисти, а не жити — ось, що важливо (Пластові ювілеї), ч. 4 (200), с. 26

ЛЯРИСА ІСАЇВ КЕБУЗ

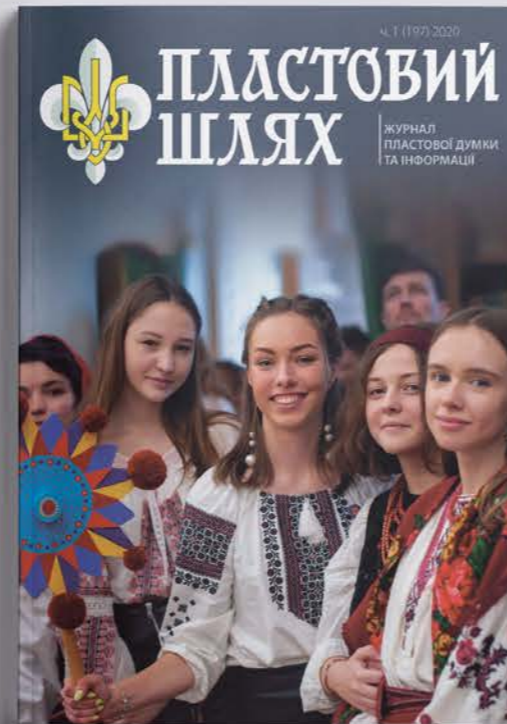
Початки станиці у спогадах моїх рідних (Пластові ювілеї), ч. 2 (198), с. 38

ЗМІСТ

«ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ»

за 2020 рік (числа 197—200)

Опрацювала пл. сен. Ольга Свідзинська

ЯРОСЛАВ КОЗАК

В пам'ять про українського американця, пластуна, героя майора Мирона Дідуріка, СМ (Пластові постаті), ч. 2 (198), с. 48

АННА КРАВЧУК *(спільно з Богданом Шведом)*

Посиденьки на Шептицьких. Вечір з Галиною Іллівною (3 пластового життя), ч. 1 (197), с. 22

ДАРІЙ КУЛЬЧИЦЬКИЙ

Скавтська програма під час Коронавірусу (3 пластового життя), ч. 3 (199), с. 32

ЮРІЙ ЛЕСЬКІВ

Ми йдемо вперед... (Від редакції), ч. 1 (197), с. 5

Мирон Спольський: «Якщо Україна — від Сяну до Дону, то Пласт — від Авдіївки до Аделаїди» (Наші інтерв'ю), ч. 1 (197), с. 32

У нових реаліях (Від редакції), ч. 2 (198), с. 5

Передова буває різною... (Пласт і суспільство), ч. 2 (198), с. 24

Про минуле і сучасне Пласту в Німеччині — з Мартою М'ялковською (Наші інтерв'ю), ч. 2 (198), с. 28

«Стежками пам'яті» Ореста Шота (Огляди і погляди), ч. 2 (198), с. 40

Право вибору (Від редакції), ч. 3 (199), с. 5

Нові часи — нові завдання (Від редакції), ч. 4 (200), с. 5

Сергій Юзик, СМ: «Цінності, які несе журнал...» (Наші інтерв'ю), ч. 4 (200), с. 32

ОКСАНА МИКИТЧАК

Навіть дощі можуть бути, як музика (3 пластового життя), ч. 3 (199), с. 26

ЛЯРИСА МУЗИЧКА

Дарія Боднар Федорів (На Вічну Ватру), ч. 2 (198), с. 54

ДАМ'ЯН М'ЯЛКОВСЬКИЙ

(спільно з Борисом Франкевичем)

З Григорієм Комаринським — про Гохлянд біля Кенігсдорфа (Наші інтерв'ю), ч. 3 (199), с. 34

ЄГОР ОСТАПОВ

Полковник Чмола повернувся до Боярки! (Бути вірним Україні), ч. 2 (198), с. 21

ІГОР ОЛЕКСЮК

«Степовий обрій» — екологічний «гайдашник» на Донеччині (3 пластового життя), ч. 3 (199), с. 16

ЛЮБОМИР ОНИШКЕВИЧ

До 90-ліття нашого журналу (Пластові ювілеї), ч. 4 (200), с. 23

МАРІЧКА ПАВЛИШАК-ЗАДОРЖНА

Пригода висотою 5137 метрів: сходження на Арарат (3 пластового життя), ч. 3 (199), с. 10

МАРКО ПАВЛИШИН

Роман Павлишин (На Вічну Ватру), ч. 1 (197), с. 53

ІРИНА ПАВЛІВ

«Ластівка» (Нам пишуть), ч. 2 (198), с. 15

ОКСАНА ПАРАЩАК

Марія Бабич (На Вічну Ватру), ч. 2 (198), с. 55

АНДРЕЯ ПЕНЦАК

«Пласт тебе кличе...» (3 пластового життя), ч. 4 (200), с. 18

АНАТОЛІЙ ПЕТЛЮВАНІЙ

Петро Франко в пластовому однострої — у ювілейних філателістичних новинках (Пластова колекція), ч. 2 (198), с. 45
3 нагоди ювілею Сірого Лева (Пластова колекція), ч. 3 (199), с. 42

ТАРАС ПОЛИХАТА

«Як Лесик черешеньку садив» (3 пластового життя), ч. 2 (198), с. 10

АДРІЯ ПРУХНИЦЬКА (спільно з Іванкою Сохоцькою)

«Княгині» та їхні опори (3 пластового життя), ч. 4 (200), с. 14

ОКСАНА ПУЖАКОВСЬКА (ЄМЕЦЬ)

15 фактів про «Степових Відьом» до 15-ліття куреня в Україні (3 пластового життя), ч. 3 (199), с. 28

АНДРІЙ РЕБРИК

Ювілейні випуски з нагоди 130-ліття Сірого Лева (Пластова колекція), ч. 4 (200), с. 38

Історія одного машинопису: Спогади УСУСУСА (Пластова історія), ч. 4 (200), с. 46

РЕДАКЦІЯ

Три запитання до голови оргкомітету 20-х Зборів КУПО (3 пластового життя), ч. 1 (197), с. 20

Головами ГПБ були пластуни не лише зі США (До дискусії), ч. 1 (197), с. 47

Читачу! (Від редакції), ч. 4 (200), с. 4

Є цифри, які нелегко лягають на папір... (Бути вірним Україні), ч. 4 (200), с. 30

АНДРІЙ РИБАКОВ

3 Австралії до України: Орли готові вже до лету! (3 пластового життя), ч. 3 (199), с. 18

ЛЮБОМИР РОМАНКІВ

Не зупинятися на досягнутому! (Офіційне), ч. 4 (200), с. 6

БОГДАН САДОВИЙ

Наші цінності — Християнство, Нація, Сім'я та Братерство (3 пластового життя), ч. 3 (199), с. 21

ОЛЬГА СВДЗИНСЬКА

Зміст «Пластового шляху» за 2019 рік (Іменний покажчик), ч. 1 (197), с. 56

«Пластовий шлях» 90 років тому: з чого все починалося (Пластова історія), ч. 4 (200), с. 49

3 минулого однієї пластової пісні (Пластова історія), ч. 4 (200), с. 52

ПРОВІД ВЕЛИКОГО ПЛЕМЕНИ «СІРОМАНЦІ»

Ярослав Козак — «Ярко» (На Вічну Ватру), ч. 1 (197), с. 52

АНДРІЙ СОВА

Петро Франко на вістрі національно-визвольної боротьби 1914—1923 років: документи свідчать (Пластова історія), ч. 4 (200), с. 44

ПЕТРО СОДОЛЬ

«Це Школа, Школа Лісова...» (Нам пишуть), ч. 2 (198), с. 16
Володимир Корнага, ЛЧ — «Лорд Корні» (На Вічну Ватру), ч. 2 (198), с. 58

МИРОН СПОЛЬСЬКИЙ

Вітаємо засновників, редакторів та авторів! (Офіційне), ч. 4 (200), с. 7

ОКСАНА СТОРОЖ

Розпочалися презентації книги Ореста Субтельного (3 пластового життя), ч. 1 (197), с. 12

РОМАН ТИМОЦКО

Малими подіями і кроками можна вплинути на глобальні процеси (Пласт і суспільство), ч. 1 (197), с. 25

ОЛЕКСАНДЕР ТИСОВСЬКИЙ

Підвалини Пласту (Наші дороговкази), ч. 4 (200), с. 54

АНДРІЙ ТОВСТЮК

Поки увага світу прикута до COVID-19, не забуваймо: Україна досі воює (Бути вірним Україні), ч. 2 (198), с. 18

НАТАЛКА ШЕРВУД

Вишкільний сеньйорський табір «ВиСоТа» (3 пластового життя), ч. 2 (198), с. 12

ОРЕСТ ШОТ

«Бо ми вовки, вовки із крові й кости...» (Пластові ювілеї), ч. 1 (197), с. 36

БОГДАН І. ШУЛЯКЕВИЧ

Марта Трофименко (На Вічну Ватру), ч. 2 (198), с. 54

Зерно виховання (3 пластового життя), ч. 3 (199), с. 24

Дмитро Штогрин (На Вічну Ватру), ч. 3 (199), с. 53

ЮРІЙ ЮЗИЧ

Як ухвалювали закон про Пласт (3 пластового життя), ч. 1 (197), с. 11

10 тез про те, що відбувається з УПЮ в Україні (3 пластового життя), ч. 2 (198), с. 8

Про дату першої Пластової Присяги (Пластова історія), ч. 2 (198), с. 42

Пласт у м. Грац (Австрія) у 1930—1950-х роках (Пластова історія), ч. 3 (199), с. 48

ОЛЕСЬ ЮРЧЕНКО

Шістдесятилітня історія «Блискавок» (Огляди і погляди), ч. 1 (197), с. 40

3 Австралії в Україну — без віз (Пласт і суспільство), ч. 3 (199), с. 39

«Пластунам, що не зламали своїх присяг» (Огляди і погляди), ч. 4 (200), с. 29

ЯРОСЛАВ ЮРЧИШИН

«Плутократи» Христини Фріланд (Огляди і погляди), ч. 3 (199), с. 40

БЕЗ АВТОРА

Закон України «Про визнання пластового руху та особливості державної підтримки пластового, скаутського руху» (Офіційне), ч. 1 (197), с. 6

Відбулися Крайові Пластові Наради в Канаді (Офіційне), ч. 1 (197), с. 10

Про першу зустріч представників пластових осередків Європи (3 пластового життя), ч. 1 (197), с. 18

Іван-Ростислав Винницький (На Вічну Ватру), ч. 1 (197), с. 54

Дві високі нагороди для ст. пл. Миколи Сьокала (3 пластового життя), ч. 3 (199), с. 6

Роман Досяк — «Дуся» (На Вічну Ватру), ч. 3 (199), с. 58

Шум води і запах сосен — це наш «Новий Сокіл» (Пластові ювілеї), ч. 4 (200), с. 20

8 січня 1941 року відійшов у вічність Лорд Роберт Бейден-Повелл. Між його паперами віднайшли лист, в якому засновник скавтського руху востаннє звернувся до скавтів світу.

ОСТАННЄ СЛОВО ГОЛОВНОГО СКАВТА

Дорогі Скавти!

Якщо ви коли-небудь бачили виставу «Пітер Пен», то ви будете пам'ятати, як ватажок піратів завжди виголошував свою передсмертну промову, бо він побоювався, що коли йому прийде час померати, то, можливо, він не матиме часу виголосити її. Щось подібного є зі мною; і хоч у цю мить я не помираю, я це зроблю одного дня, і я хочу послати вам моє прощальне слово.

Пам'ятайте, що ви чуєте мене востаннє, тому застановіться над ним.

Я мав найщасливіше життя, і я хочу, щоб кожний з вас також мав щасливе життя.

Я вірю, що Бог привів нас у цей чудовий світ, щоб ми були щасливі і насолоджувались життям. Щастя не приходить від багатства, ані тільки від успіху в кар'єрі, ані від потурання своїм забаганкам. Один крок до щастя — це зробити себе здоровим і сильним, поки ти ще хлопець, щоб ти міг бути корисним і міг насолоджуватись життям, коли станеш чоловіком.

Вивчення природи покаже вам, яким повним прекрасних і чудових творінь Бог сотворив світ, щоб ви могли насолоджуватись ним. Будьте задоволені тим, що ви маєте, і використовуйте його якнайкраще. Дивіться на світлу сторону речей, а не на похмуру.

Але справжнім способом досягнення щастя є дарування щастя іншим людям. Старайтесь залишити цей світ трохи кращим, ніж ви його застали, і коли прийде ваша черга померати, ви зможете померати щасливими, з почуттям, що, у всякому разі, ви не змарнували вашого часу, а зробили найкраще, що могли.

«Будьте готові» в цей спосіб жити щасливими і померати щасливими — дотримуйтесь вашої Скавтської Обіцянки завжди — навіть після того, як ви перестали бути хлопцями; і нехай Бог допоможе вам у цьому.

Ваш друг лорд Бейден-Повелл оф Гілвелл

www.100kroktiv.info

«ВАТАГА БУРЛАКІВ» —

найясніша зоря на пластовому сузір'ї, що вже 75 років не згасає та світить над усім пластовим товариством. «Бурлаки» спеціалізуються на популяризації гірського, водного мандрівництва, лещетарства та скелелазіння.

«Мандруй! В дорогу!»

БУРЛАКАМ 75!

**ПЛАСТОВИЙ
ШЛЯХ**

ЩОКВАРТАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

PRINTED IN USA